

Ang mga Nagpapagalaw sa Kasaysayan

Abala sa pulitika ang mga hari at mga heneral; ibinibigay ng mga pari at mga nagpapanggap sa bayan ang uri ng katotohanang gusto nilang marinig; inilulugmok ng mga digmaan at gutom ang mga tao. Sino ang nagdadalang pasulong sa misyon ng Israel na instrumento ng Diyos sa daigdig?

Naghahanap ang Diyos ng isang *enkargado* hindi para sa Israel kundi *para sa mga bansa*, at pagkakatiwalaan hindi ng misyong magsalita kundi *bumunot at magwasak, magtayo at magtanim*. Anupa't ipinagkakatiwala sa kanya ng Diyos ang misyong pabilisin ang takbo ng kasaysayan. Ang taong ito ay si Jeremias, isang batang lalaking taga-Anatot, buhat sa isang angkan ng mga pari.

Si Jeremias ang bumigkas ng mga salitang nasa aklat na ito, ngunit siya rin ang nagsabuhay ng mga pangyayari bilang tagapagpatotoo sa Diyos. Nakipagtulungan siya sa Diyos – hindi natin dapat katakutan ang salitang ito – sa kanyang pinakadakilang mga pasiya na nagbibigay ng direksiyon sa kasaysayan.

Kung ang kasaysayan nga ay ginagawa ng mga manggagawa, militante, palaisip at lahat ng uri ng responsableng tao, ang Diyos naman ang naglalapit sa lahat ng puwersa at pumapatnubay sa mga pangyayari sa paraang may nabibigo at may nagtatagumpay. Gumagawa ang Diyos sa kasaysayan sa pamamagitan ng mga gawain, salita, sinulat at panalangin ng napakaraming tao. Ngunit pinupukaw rin niya ang mas malalalim na puwersang nagpapasigla sa mga mahinang puso at nagpapalakas sa paghahangad ng katarungan ng tao sa daigdig. Sa mga larangan ng gawaing inilaan ng Diyos para sa sarili, ang mga tao lamang na lubusang nagpapaubaya ng sarili sa kanya ang nakikipagtulungan sa kanya.

Ang mga kaibigan ng Diyos ay nakikibahagi sa kanyang ganap na pamamahala sa mga pangyayari: si Abraham (Gen 18:16), si Moises (Ex 32:14), ang mga martir (Pag 20:4). Napabilang sa kanila si Jeremias, ang tahimik at mabait na binatang taga-Anatot, sapagkat inalisan siya ng sarili niyang kalooban hanggang sa puntong maihayag sa kanya ng Diyos ang *selosong pag-ibig* nito sa Israel at ang *pagkapoot* sa kasalanan. Kaya nagawa niyang magsabi ng mga parusang magkakatotoo sa Israel at mahulaan ang panahon ng Bagong Tipan.

Naniwala ang mga Judio ng sumunod na panahon na pagkamatay ni Jeremias, naroon siya sa harap ng Diyos, at siyang namamagitan sa kanila (2 Mac 2:1 at 14:14). Nang ang mga propetang sumunod sa kanya ay magsalita tungkol sa nagdurusang Tagapagligtas, ginunita nila ang mga pagsubok na dinanas ni Jeremias.

Tungkol sa Kasaysayan

May animnapung taon ang pagitan ng mga huling propesiya ni Isaias (690 B.C.) at ng pagkatawag ng Diyos kay Jeremias (mga taong 626), na halos limampu ang saklaw ng paghahari ni Manases. Ginawa ng haring ito ang kanyang makakaya para wasakin ang pananampalataya ng mga Judio (tingnan ang 2 H 21). At noong 640, isang bata, si Yosias, ang lumuklok sa trono, at unti-unti muling nagningas ang namamatay na alab ng pananampalataya.

Iyon ang panahon na ang pagkadiskubre sa aklat ng Batas ay nagbigay-daan sa pagpanibagong-sigla sa relihiyon, ang *Reporma ni Yosias* (2 H 22). Ngunit ilang taon pa bago iyon nang tawagin ng Diyos si Jeremias.

Naging malagim ang sumunod na mga pangyayari na nasaksihan ni Jeremias. Isinasalaysay ang mga ito sa 2 Hari 23:25 at inuulit sa Jeremias 39.

Balangkas ng Aklat ni Jeremias

Ang mga salita ni Jeremias ay hindi nakatala ayon sa pagkakasunud-sunod ng petsa ng pagpapahayag. May apat na bahagi ang aklat:

- Mga propesiya laban sa Juda at Jerusalem: kabanata 1-25.
- Mga propesiya laban sa mga bansa. Ipinapahayag sa wakas ng kabanata 25, ang mga iyon ang bumubuo sa mga kabanata 46-51.
- Mga pangako ng kaligayahan: kabanata 29-35.
- Mga pagdurusa ni Jeremias: kabanata 36-45.

1 ¹Ito ang mga salita ni Jeremias na anak ni Hilcias, na isa sa mga pari sa Anatot sa lupain ng Benjamin. ²Dumating sa kanya ang salita ni Yawe sa ikalabintatlong taon ng paghahari ni Yosias na anak ni Amon at hari ng Juda. ³At pati na sa paghahari ni Yoakim na anak ni Yosias at hari ng Juda hanggang sa ikalimang buwan sa ikalabing-isang taon ni Sedekias na anak ni Yosias at hari ng Juda, nang maipatapon ang mga taga-Jerusalem.

Tinawag ng Diyos si Jeremias

- ⁴Dumating sa akin ang salita ni Yawe:
- ⁵“Bago pa kita hinubog sa sinapupunan, kilala na kita; bago ka pa isinilang,

ibinukod na kita, at hinirang na propeta sa mga bansa!” ⁶Sinabi ko: “O Yaweng Panginoon! Hindi ako makakapagsalita dahil bata pa ako!”

⁷Ngunit sumagot si Yawe: “Huwag mong sabihin: ‘Bata pa ako.’ Pupunta ka para tuparin ang anumang iutos ko sa iyo. ⁸Huwag kang matakot sa kanila pagkat kasama mo ako upang ipagtanggol ka – si Yawe ang nagsasalita.

⁹At iniunat ni Yawe ang kanyang kamay at hinipo ang aking labi at sinabi sa akin: “Inilalagay ko ngayon sa iyong

• **1.4.** Walang gaanong sinasabi si Jeremias tungkol sa kanyang bokasyon. Walang anumang maningning na pagpapakita ng Diyos. Ang dalawang pangitain tungkol sa sanga ng *nagtatanod na punungkahoy* (ng almond) at kumukulong kaldero ay waring napakaordinaryo para sa isang napakarangal na misyon. Pinatutunayan nito na ang mahalaga sa tawag na ito ay bagay na panloob.

Inilalagay ko ngayon sa iyong bibig ang aking mga salita. Ginawang propeta si Jeremias: mula noo’y ipapahayag niya ang salita ng Diyos. Hindi ito nangangahulugang laging sasabihin sa kanya ng Diyos ang kanyang ipapahayag; sa halip, yamang nag-iisip siya

ngayon at nakadaramang tulad ni Yawe, tuwing mag-sasalita siya’y masasabi niya nang buong katotohanan: “salita ni Yawe.”

Pupunta ka sa lahat ng pinapupuntahan ko sa iyo. Mula noon, papatnubayan ng lakas ng Espiritu si Jeremias; susunod siya gaano man ang panganib at sa kabila ng pagtutol ng pagiging likas na mahiyain niya. *Huwag kang matakot sa kanila, kung hindi’y gagawin kitang takot sa harap nila.* Ito ang kahanga-hangang pagpapahayag ng mapaghanap na pag-ibig ni Yawe. Ipinasya niyang hirangin ang binatang ito at pinipilit niya itong supilin at limutin ang sariling kahi-naan bilang tao.

bibig ang aking mga salita. ¹⁰ Sa araw na ito, ipinagkakatiwala ko sa iyo ang mga bansa at kaharian:

upang bunutin at ibagsak,
upang wasakin at lipulin,
upang itayo at itanim.”

¹¹ At dumating sa akin ang isa pang salita ni Yawe: “Jeremias, ano ang nakikita mo?” Sinabi ko: “Nakikita ko ang sanga ng isang punong tinatawag na bantay.” ¹² At sinabi sa akin ni Yawe: “Tama ang nakikita mo; kaya nagbantay rin ako para matupad ang aking salita.”

¹³ Muling dumating sa akin ang salita ni Yawe: “Ano ang nakikita mo?” Sumagot ako na nakikita ko ang isang kalderong galing sa hilaga na kumukulo ang laman. At sinabi ni Yawe sa akin:

¹⁴ “Mula sa hilaga sasabog ang kapa-hamakan laban sa lahat ng nasa lupain. ¹⁵ Tinatawagan ko ang lahat ng kaharian sa hilaga – si Yawe ang nagsasalita.

Ang mga kataksilan ng Israel

2

• ¹ Dumating sa akin ang salita ni Yawe: ² “Humayo ka at isigaw ito upang marinig ng Jerusalem. Ito ang salita ni Yawe: Natatandaan ko ang kabaitan mo sa iyong kabataan, ang pag-ibig mo sa ating pulutgata,

Sumasaiyo ako upang iligtas ka. Inuulit ni Yawe ang sinabi niya kay Moises noong tawagin niya ito (Ex 3:12) at ang sasabihin din niya kay Pablo (Gawa 26:17). Bukod dito, may katiyakan si Jeremias na iniukol siya ng Panginoon sa misyong ito na hindi niya pinangarap at kinatatakutan pa niya. *Bago ka pa isinilang ay ibinukod na kita; kilala na kita buhat pa sa sinapupunan ng iyong ina.* Sa huli’y ganito rin ang sasabihin kay Juan Bautista (Lc 1:15), kay Kristo (tingnan Is 49) at kay Pablo (Gal 1:15).

Parang nauukol din sa atin ang mga sinabing ito kay Jeremias: hindi tayo bunga lamang ng pagkakataon. Sa Ef 1, pinupuri ni Pablo ang kaalamang ito ng Diyos bago pa ang lahat. Siya ang tumawag sa atin mula sa walang-hanggan upang makilala si Kristo at makibahagi sa mga kayamanang makalangit. Ngunit pinapag-iisip din tayo ng sinabi kay Jeremias: sa kanyang walang-hanggan mga plano, malinaw niyang nakikita – sunod kay Kristo – ang mga binibigyan ng higit na sumasaklaw na misyon. Magiging mahirap para sa kanila na takasan ang di-matatanggihang tawag ng Diyos.

Darating sila at magkakampo ang bawat isa sa mga pintuan ng Jerusalem at sa lahat ng kuta sa paligid at sa lahat ng lunsod ng Juda.

¹⁶ Hahatulan ko ang aking bayan dahil sa kasamaang ginawa nila sa pagtalikod sa akin at sa pagsusunog ng insenso sa mga banyagang diyos at sa pagsamba sa mga diyus-diyusang gawa ng kanilang mga kamay.

¹⁷ Ngunit ikaw, humanda kang kumilos; humayo ka at sabihin sa kanilang lahat ang iniuutos ko. Huwag kang matakot sa kanila, kung hindi’y ako ang mananakot sa iyo sa harap nila! ¹⁸ Ginagawa nga kita ngayong isang lunsod na nakukutaan, isang haliging bakal at pader na tanso sa harap ng buong bansa, ng mga hari ng Juda, ng mga prinsipe, ng mga pari at ng mga taumbayan.

¹⁹ Lalabanan ka nila pero hindi ka nila malulupig, pagkat sasaiyo ako para iligtas ka – si Yawe ang nagsasalita.”

Parang pinupuwera ng Diyos ang kalayaan ni Jeremias, pero akala lamang natin iyon sapagkat hindi pa natin nararanasan ang tunay na kalayaan, at hindi maipahahayag ng mga salita ang tunay na pangyayari.

Binibigyan kita ng kapangyarihan sa mga bansa: magbubuwag ka at magwawasak. Mula ngayon, dadalhin na ni Jeremias ang mapanlikhang salita ni Yawe. Sa naunang mga taon, naging waring mapangwasak ang salitang ito. Alam ni Jeremias na sa pagbigkas niya ng anumang kaparusahan, ipinapahayag niya ang hatol ng Diyos na di magtatagal at magkakatotoo.

Ang misyon ni Jeremias na “*bumunot at magwasak: magtayo at magtanim*” ang magiging misyon ng sinumang manggagawa sa ubasan ng Panginoon. Hindi maaaring magkaroon ng kompromiso ang pakunwaring pagkakristiyano at ang tunay na pananam-palataya: ang tunay na apostol ay dapat *magwasak* upang *magtayo*.

• **2.1** *Ang mga kabanata 2-6, liban sa talata 3:6-18, ay naglalaman ng mga pangangaral ni Jeremias sa naunang mga taong kasunod ng pagkatawag sa*

nang sundan mo ako sa ilang,
sa lupaing walang tanim.

³ Banal ang Israel kay Yawe,
ang unang bunga sa kanyang ani.
Lahat ng kumain nito ay nagdusa
at kapahamaka'y bumagsak sa kanila –
si Yawe ang nagsasalita.

⁴ Pakinggan ang salita ni Yawe, bayan ni Jacob,
lahat kayong angkan ng bansang Israel.

⁵ Ano ang kamaliang nakita sa akin ng inyong mga ninuno
at tinalikuran nila ako?
Bakit sila humabol sa walang-kabuluhan
at naging wala rin silang kabuluhan?

⁶ At hindi nila sinabi: Nasaan si Yawe
na nagpalaya sa amin sa Ehipto
at nagdala sa amin sa ilang,
sa lupain ng mga disyerto at bangin
sa lupain ng tagtuyot at karimlan,
sa lupaing hindi nadaraanan,
at walang naninirahan?

kanya. Pagkaraan ng di-makadiyos na mga haring sina Manases at Amon, naging napakaliit ang mala-sakit sa relihiyon. Buong tapang na tinuligsa ni Jeremias ang pagwawalang-bahala ng lahat. Ang lengguwahe niya'y nahahawig kay Oseas na nagsalita sa gayunding kalagayan sa hilagang kaharian, mga sandantaon na ang nakalilipas. Para sa mga Israelita, Diyos o isang Diyos si Yawe ngunit hindi isang nabubuhay na malapit sa atin. Ngunit para kay Jeremias, ang Diyos ay parehong Ama at Asawa.

Natatandaan ko ang kabaitan mo sa iyong kabataan. Mapapansin ang pagkasabik sa nagdaang panahon sa disyerto, sa kapanahunan ni Moises, noong palabuy-laboy pa at dukha ang bayan ngunit nananalig kay Yawe na tumutulong sa kanila. Ngunit habang itinatayo nila ang kanilang mga bahay at tinataniman ang kanilang mga ubasan at nagkakaroon ng mga anak, yumaman ang mga Israelita at nakalimot sa nagpala sa kanila. "Walang makapaglilingkod sa dalawang amo." Lumilitaw na si Yawe ay selosong asawa: napakadaling masiyahan ng mga taong iyon at hindi nila nadiskubre ang maalab na pag-ibig ng Diyos.

Ang kanilang kaluwalhatian ay ipinagpalit ng bayan ko sa walang kabuluhang bagay. Iniisip ni Jeremias ang kanyang mga kapanahong hindi nakakadiskubre sa di-nakikitang Diyos at nakadarama ng kapanatagan sa piling ng mga estatwa ng mga diyos na ginawa alinsunod sa kapritso ng tao at sa mga hulang ang habol ay lahat ng makinang at bago.

Tinalikdan nila ako na pinagbubuhatan ng mga

tubig ng buhay. May tatlong paraan ang pagtalikod kay Yawe:

– Huminto sila sa paghanap sa kalooban ng Diyos, gaya ng ginawa ng kanilang mga pinuno... Binabanggit ang tatlong klase ng mga nasa kapangyarihan sa Juda: mga pari, mga pastol (o mga tagapamahala) at mga propeta.

– Ibalalik nila ang pagsamba sa mga huwad na diyos, na hinandugan nila ng mga sakripisyo at mga panata.

– Nakipagkasundo sila sa malalakas na bansang tulad ng Asiria at Ehipto sa hangaring mapangalagaan ang kanilang sarili; pero hindi nila nakikita na sa gayong mga pakikipagkasunduan ay natutulad sila sa ibang mga bayan. Ang kanilang bokasyon ay manatiling nananalig kay Yawe sa pagkaalam na hinding-hindi niya sila pababayaang kung igagawad nila ang katarungan sa bayan.

Tingnan din ang paliwanag sa Isaias 30:22.

Dapat malaman at makita na masaklap at masamang talikuran si Yawe na inyong Diyos. Maaaring napakasimple ang naging pananaw ni Jeremias at ng mga propeta tungkol sa katarungan ng Diyos sa daigdig na ito. Alam nating ang kasaganaan o kapa-hamakan ay hindi matibay na pruweba kung mabuti o masama ang ating buhay. Ngunit ang mga nagninilay sa kanyang buhay at sa kasaysayan ay makapag-papatunay sa mga sinabi ni Jeremias na laging naghatid ng kaparusahan ang kasalanan.

Ang dugo ng mga walang malay (34). Maraming bahagi ng Biblia ang tumutukoy sa mga batang isina-kripisyo sa mga diyus-diyusan.

⁷Dinala ko kayo sa isang matabang lupa
 upang makain ninyo ang pinakamabubuting bunga.
 Sa pagdating ninyo nama'y
 dinungisan ninyo ang aking lupain
 at nilapastangan ang aking pamana!

⁸Hindi itinanong ng mga pari: 'Nasaan si Yawe?'
 Hindi ako nakikilala ng mga may hawak sa aking Batas.
 Ipinagkanulo rin ako ng mga pinuno,
 at sumunod naman ang mga propeta sa mga walang-silbi
 at nagbibigay ng mga sagot sa ngalan ng Baal.

⁹Kaya makikipag-away ako sa inyo –
 si Yawe ang nagsasalita –
 at uusigin ko ang mga anak ng inyong mga anak!

¹⁰Tumawid ka sa pulo ng Ciprus at tingnan ninyo
 o magsugo sa Kedar, pakaisipin ninyo:
 may naganap na bang tulad nito?

¹¹May bansa bang nagpalit ng kanyang mga diyos,
 gaano man ka-huwad?

Ang aking bayan lamang ang nagpapalit
 ng kanilang Luwalhati para sa walang-kabuluhan!

¹²Kayat mangilabot ka, O langit!
 Manggilalas at manlumo –
 si Yawe ang nagsasalita:

¹³Sapagkat dalawang kasamaan ang ginawa ng aking bayan:
 tinalikuran nila ako na bukal ng buhay na tubig,
 at humukay sila para sa kanilang sarili
 ng mga sirang balong di makapag-ipon ng tubig!

¹⁴Isinilang bang alipin ang Israel?
 Bakit siya nasamsam ng iba?

¹⁵Tulad sa mga leong ubos-lakas na umaatungal,
 at sumusunggab sa iyo,
 winasak nila ang iyong lupain,
 at iniwang walang mamamayan ang mga lunsod.

¹⁶Hinamak ka pati na ng mga Ehipsiyo ng Memfis at Tafanes!

¹⁷Hindi ba ikaw ang may gawa nito sa iyong sarili
 dahil tinalikuran mo si Yaweng iyong Diyos
 gayong inaakay ka niya?

¹⁸Ano'ng ihaharap mo ngayon sa Ehipto?
 Pagagalingin ka ba ng tubig ng Nilo?
 Bakit ka pumupunta sa Asiria?
 Mapapakinabangan mo ba ang tubig ng ilog?

¹⁹Pinarurusahan ka ng sarili mong kasamaan
 at pinahihirapan ng sarili mong kataksilan!

Alamin mo at tingnan ang pait at kasamaan
 ng pagtalikod kay Yaweng iyong Diyos
 at nawalan na ng takot sa akin –
 Si Yaweng Diyos ng mga Hukbo ang nagsasalita!

²⁰Matagal mo nang winasak ang iyong pamatok
 at nilagot ang iyong gapos,
 at sinabi: 'Hindi ako maglilingkod!'
 Sa bawat burol
 at sa lilim ng bawat luntiang punungkahoy,
 ipinagbili mo ang iyong sarili!

²¹Itinanim kita, tulad sa piling ubas
 sanga ng matamis na klase!

Bakit ka umasim at naging ligaw na baging?

²²Maghugas ka man ng lihiya at sabong sagana,
 mananatili ang bahid ng iyong kasalanan sa aking harapan –
 si Yaweng Panginoon mo ang nagsasalita.

²³Paano mo masasabing 'Hindi ako nadungisan
 ni sumunod sa mga Baal?'

Masdan mo ang iyong mga bakas sa lambak,
 at aminin ang iyong ginawa,
 kiring babaeng kamelyo na patakbu-takbo!

²⁴Tulad ka sa asnong-ligaw sa ilang,
 na humahalinghing sa lunggati,
 sino ang makarerenda sa kanyang pagnanasa?
 Hindi kailangang humabol sa kanya,
 matatagpuan siya sa panahon ng asawahan.

²⁵Tumakbo lamang hanggang magyapak
 at matuyuan ng lalamunan!

Sinasabi mo nga naman: 'Hindi na titigil,
 mahal ko ang mga banyagang diyos,
 sila ang sinusunod ko.'

Ang mga krimen ng Jerusalem

²⁶Gaya ng magnanakaw na napapahiya
 kapag nasusukol

ang sambahayan ng Israel,
 sila – ang kanilang mga hari, mga prinsipe,
 ang kanilang mga pari at propeta.

²⁷Sinasabi nila sa isang punungkahoy: 'Ikaw
 ang aking ama.'

At sa isang bato: 'Isinilang mo ako!'

Tinalikuran nila ako sa halip na harapin,

Ngunit tatawag din sila sa akin sa araw ng
 kasawian:

'Bumangon ka at iligtas kami!'

²⁸Nasaan ang ginawa ninyong mga diyus-
 diyusan?

Sila ang dapat bumangon para iligtas kayo sa
 kasawiampalad.

Sapagkat sindami ng inyong mga lunsod ang
 inyong mga diyos, O Juda!

²⁹Bakit pa kayo nakikipagtalo sa akin?
 Nagtataksil kayong lahat sa akin –
 si Yawe ang nagsasalita.

³⁰Walang napala sa pagpaparusa ko sa
 inyong mga anak,

hindi nila natutuhan ang aral!

Sa halip, tulad sa naninibasib na leon,
 nilipol ang inyong mga propeta ng sarili
 ninyong tabak.

³¹ Pakinggan ninyong lahat ang sinasabi ni Yawe:

Ako ba ay naging disyerto sa Israel, isang lupain ng kadiliman?

Bakit sinasabi ng aking bayan:

'Lalayuan ka namin

at hindi na kami babalik sa iyo?'

³² Nalilimutan ba ng dalaga ang kanyang mga hiyas

o ng ikakasal ang kanyang pamigkis?

Ngunit nalimutan ako ng aking bayan

sa napakahabang panahon!

³³ Napakagaling mo sa paghanap ng mangingibig!

Kasabwat ka pati sa mga kasamaan!

³⁴ Masdan mo ang iyong damit, may bahid ng dugo ng dukhang walang-malay

na hindi sa pagsalakay namatay.

³⁵ Alam kong sinasabi mo:

'Wala naman akong kasalanan,

Bakit ayaw akong talikuran ng kanyang poot?'

Pararatangan kita: Talaga ngang nagkasala ka!

³⁶ Kaydali mo namang magpalit ng gawi!

Gayunma'y hihiyain ka ng Ehipto

pati ng Asiria.

³⁷ Mula roo'y aalis ka ring hiyang-hiya, sapagkat binigo ni Yawe ang iyong pinanalignan,

at hindi ka nila matutulungan!

Makababalik ka ba sa akin?

3 • ¹ Kapag diniborsiyo ng isang lalaki ang kanyang asawa, iniiwan siya nito at nag-aasawa ng ibang lalaki, makakabalik pa ba ang lalaki sa babae? Hindi ba iskandalo iyon? At ikaw, mata-

pos kang magpalipat-lipat sa iba't ibang mong kinasama, makakabalik ka ba sa akin?

Si Yawe ang nagsasalita.

² Tumanaw ka sa mga burol at tingnan mo: Alin ang hindi mo hinalay sa mga ito? Nakaupo ka sa may tabing-daan at naghintay sa iyong mga mangingibig, gaya ng isang Arabo sa ilang, at nilapastangan mo ang lupain sa iyong kasamaan at kahalayan!

³ Hinadlangan ang unang ulan, at hindi rin dumating ang huling tubig, ngunit gaya ka ng babaeng bayaran at hindi ka marunong mahiya. ⁴ At tumawag ka pa sa akin: 'Ama, gabay ng aking kabataan!

⁵ Lagi ka bang mapopoot? Hindi na ba matatapos ang iyong pagkamuhi?' Iyan ang sinabi mo at muli kang gumawa ng pagkakasala at sinunod mo rin ang iyong gusto."

Ang halimbawa ng magkapatid

• ⁶ Sa panahon ng paghahari ni Yosias, sinabi sa akin ni Yawe: "Nakita mo ba kung ano ang ginawa ng taksil na Israel? Gumawa siya ng kahalayan sa bawat mataas na burol at sa lilim ng bawat berdeng punungkahoy. ⁷ Kayat naisip ko: Pagkatapos ng lahat ng ito ay babalik din siya sa akin. Ngunit hindi siya nagbalik.

At nakita ito ng kanyang sutil na kapatid na si Juda, ⁸ na pinalalayas ko ang taksil na Israel sa bawat kahalayan nito. Gayunma'y nakita kong hindi natakot ang di-tapat na Juda at nagpakasama rin!

⁹ Sapagkat walang-kabuluhan sa Juda ang

• **3.1** Dito nagsisimula ang tula na ipagpapatuloy sa 3:19-4:2.

Kapag diniborsiyo ng lalaki ang kanyang asawa. Hindi mauunawaan ang pagkakasala kung hindi nakikilala ang pag-ibig. Sa bayang ito na may pusong matigas ipinapahayag ni Jeremias na ito ang "asawa" ni Yawe ngunit nag-asal itong gaya ng isang babaeng bayaran. Isang babaeng may kalaguyo at nilayasan ang kanyang asawa at isinakripsiyong ang kanyang mga anak para humabol sa ibang mga lalaki.

Taliwas sa karaniwang nangyayari, hinahanap ng iniwang lalaki ang nagkasalang asawa. Hindi karapat-dapat ang Juda na balikan pa ni Yawe at walang mairereklamo ang Juda sa pagdating ng mga kasawian. Ngunit gayon na lamang ang pag-ibig ni Yawe para hanapin niya ang taksil na bayang ito.

• **6.** Pinuputol ng dalawang sumusunod na talata ang tulang ito na sinimulan sa 3:1.

3:16-13. Sinulat ang mga bersong ito noong mabawi ni Yosias ang isang bahagi ng hilagang kaharian (Kaharian ng Israel). Tingnan ang paliwanag sa 2 Hari 23:15. Pagkaraan ng maraming panganib, hindi kailanman nawala ang pag-asa sa pagbabalik-loob.

3:15-18. Sinabi ni Jeremias ang mga salitang ito pagkaraang ganap na mawasak ang Jerusalem sa taong 587, at nagtataglay ang mga ito ng mga pangako ng muling pagtatayo. Isiningit dito sa aklat ang mga ito upang mabawasan ang kawalang-pag-asa at panghihina ng loob na bunga ng napakaraming pagtatakwil. Ang totoo'y dapat munang maganap ang lahat ng mga bantang parusang ito bago magbigay ang Diyos ng bagong pag-asa.

kahalayan ng kanyang kapatid na Israel, nila-pastangan din nito ang lupain, at sumamba sa mga bato at punungkahoy.

¹⁰At pagkatapos nito'y hindi nagbalik-loob sa akin nang buong-puso ang taksil na Juda. Nagkunwari lamang.

Si Yawe ang nagsasalita.”

¹¹At nagpatuloy si Yawe: “Hindi kasinsama ng mapagkunwaring Juda ang hindi tapat na Israel.

¹²Kaya humayo ka't isigaw ang mensaheng ito sa Hilaga:

Magbalik ka, taksil na Israel – si Yawe ang nagsasalita: Hindi ko pababagsakin sa iyo ang aking poot dahil sa kagandahang-loob at di ako mapopoot sa habampahanon.

¹³Aminin mo lamang ang iyong pagkaka-sala; naghimagsik ka kay Yaweng iyong Diyos at nakipag-ibigan sa mga banyaga, sa lilim ng bawat berdeng punungkahoy, at hindi pina-kinggan ang aking tinig – ito ang salita ni Yawe.

Mga pangako sa bagong Jerusalem

¹⁴Bumalik kayo, mga taksil – si Yawe ang nagsasalita – sapagkat ako ang inyong Panginoon. Kukuha ako ng isa mula sa bawat lunsod at dalawa mula sa bawat angkan at dadalhin ko sa Sion. ¹⁵Kaya bibigyan ko kayo ng mga pinunong susunod sa akin, at bubusugin kayo sa karunungan at pagkaunawa. ¹⁶At kapag dumami na kayo sa lupaing iyon – si Yawe ang nagsasalita – hindi na babanggitin ng tao ang Kaban ng Tipan ni Yawe, hindi na iyon magugunita o hahanapin, at hindi na muling gagawin!

¹⁷Sa panahong iyon, tatawaging Trono ni Yawe ang Jerusalem at doon magtitipon ang mga bansa alang-alang sa Ngalan ni Yawe at hindi na nila susundin ang kanilang makasalanang puso.

¹⁸Sa panahong iyon, makikipag-isa ang bayan ng Juda sa bayan ng Israel at magkasama silang magbabalik mula sa Hilaga sa lupaing ipinamana ko sa kanilang mga ninuno.

Karugtong ng tula ng pagbabalik-loob

¹⁹At naisip ko: Anong galak kong isasama kayo sa aking mga anak at ipamamana ang isang magandang lupaing pinakamabuti sa lahat ng mga bansa! At naisip kong tatawagin ninyo akong ‘Ama ko’ at hindi na ako tatalikuran!

²⁰Ngunit gaya ng isang taksil na babae sa kanyang asawa, nagtaksil kayo sa akin, O bayan ng Israel! – si Yawe ang nagsasalita.

²¹May kaingay na narinig sa kaburulan, ang iyanakan at pagluhog ng mga anak ng Israel,

sapagkat lumihis sila ng landas at nakalimutan si Yaweng kanilang Diyos!

²²Bumalik kayo, mga anak na taksil, at pagagalangin ko kayo sa inyong paghihimagsik!”

“Oo, bumabalik kami sa iyo, sapagkat ikaw si Yaweng aming Diyos!

²³Talagang walang maaasahan sa mga sambahan at handaan sa mga burol; si Yawe lamang ang aming Diyos, na makapagliligtas sa Israel.

²⁴Inubos ng walang dangal na diyos ang lahat ng pinaghirapan ng aming mga ninuno mula pa sa aming pagkabata, ang kanilang mga kawan at bakahan, ang kanilang mga anak. ²⁵Magpatirapa tayo sa hiya at lukuban tayo ng kalituhan, sapagkat nagkasala tayo kay Yaweng ating Diyos, gayundin ang ating mga ninuno mula pa sa kamusmusan hanggang sa araw na ito, sa halip na sinunod ang tinig ni Yaweng ating Diyos!”

Makababalik ka kung gusto mo

4 ¹“Kung babalik ka sa akin, O Israel – si Yawe ang nagsasalita – kung magbabalik-loob ka sa akin at aalisin mo sa harap ko ang iyong mga diyus-diyusan, hindi ka na magtagtago pa sa akin.

²Kung kikilalanin mo ang Ngalan ni Yawe nang may katotohanan, katarungan at katapatan, pagpapalain siya ng lahat ng bansa at pupurihin ang kanyang Pangalan.”

³Ito ang sinasabi ni Yawe sa mga taga-Juda at Jerusalem: “Bungkalin nang malalim ang lupa na hindi tinatamnan at huwag magtanim sa gitna ng mga tinik.

⁴O mga taga-Juda at taga-Jerusalem! Magpatuli kayo alang-alang kay Yawe at linisin ang inyong mga puso, kung hindi'y mag-aalab na gaya ng apoy ang aking poot dahil sa masamang gawa ninyo at walang makapapatay nito.

Babala ng kapahamakan

⁵Ibalita sa Juda, ipahayag sa Jerusalem, hipan ang trumpeta sa lupain; sumigaw nang malakas at sabihin:

“Magtipon tayo at tumakas sa mga nakukutaang lunsod! ⁶Ituro ang daang patungo sa Sion! Dali-daling tumakas, huwag nang ipagpaliban! Sapagkat magdadala ako ng lagim at kapahamakan mula sa Hilaga.”

⁷Lumitaw sa dawag ang leon; lumakad ang tagapagwasak ng mga bansa para iguho ang inyong lupain at iwang tiwangwang ang inyong mga lunsod!

⁸Magsuot ng sako dahil dito; managhoy at tumangis dahil hindi pa lumalayo sa atin ang nag-aapoy na poot ni Yawe.

⁹Sa araw na iyon – si Yawe ang nagsasalita – panghihinaan ng loob ang hari at mga pinuno, masisindak ang mga pari at mangingilabot ang mga propeta. Sasabihin ng mga tao: ¹⁰“A, Panginoong Yawe, talagang nilinlang mo ang mga taga-Jerusalem! Sapagkat sinasabi mo: ‘Sasainyo ang kapayapaan.’ At sa halip ay tabak ang dumating.”

¹¹Sa takdang panahon, sasabihin ito sa mga taga-Jerusalem: “Mula sa kabundukan ng ilang, dumating ang tuyong hangin sa bayan ko, ngunit hindi para sa pagtatahip ng butil.

¹²Isang malakas na hangin ang manggagaling doon.”

Hahatulan ko sila ngayon:

¹³“Masdan ninyo! Mabilis pa sa mga ulap ang dumarating; gaya ng ipuipo ang kanyang mga karwahe; mabilis pa sa mga agila ang kanyang mga kabayo! Kawawa tayo sapagkat nalupig na tayol!”

¹⁴Linisin mo sa lahat ng kasamaan ang iyong puso, Jerusalem, upang ika’y maligtas! Hanggang kailan mo iingatan ang kasamaan sa iyong dibdib?

¹⁵May tinig na nanggagaling sa Dan; nababalitaan ang kapahamakan mula sa kabundukan ng Efraim! Bigyang-babala ang mga bansa: ¹⁶Malaman ng lahat na dumarating sa Jerusalem at Juda ang mga kaaway galing sa malayong lupain.

¹⁷Pinaliligiran nila ang Jerusalem gaya ng mga nagtatanod sa bukid, sapagkat naghimagsik siya laban sa akin – si Yawe ang nagsasalita.

¹⁸Ang iyong pamumuhay at mga gawain ang naghatid nito sa iyo. Anong pait ng iyong kaparusahan na dinamdam ng iyong puso!

Lupang tiwangwang

¹⁹Mabigat ang loob ko! Nangangatal ang aking mga bituka; malakas ang tibok ng aking puso. Wala na akong kapayapaan pagkat naririnig ko ang trumpeta at ang hiyaw ng digmaan!

²⁰Sunud-sunod na kapahamakan; nawalan na ng kabuluhan ang lupain; biglang nawasak ang aking mga tolda at nawala ang aking sinisilungan. ²¹Hanggang kailan ko makikita ang mga bandila at maririnig ang trumpeta?”

²²Talagang hangal ang bayan ko at hindi nila ako nakikilala. Mga suwail sila at mangmang, tuso sa paggawa ng masama, ngunit hindi marunong gumawa ng mabuti!

²³Tiningnan ko ang sanlibutan at wala itong anyo at walang laman, at tiningnan ko naman ang kalangitan, ngunit wala itong ilaw.

²⁴Tiningnan ko ang mga bundok at yu-mayanig ang mga iyon, umuuga ang mga burol.

²⁵Tumingin akong muli at wala nang tao, nagliparan na ang mga ibon.

²⁶Tumingin ako at nakita kong disyerto na ang mabungang lupain at guho na ang lahat ng bayan dahil kay Yawe at sa kanyang poot.

²⁷Oo, ganito nga ang sinasabi ni Yawe: “Masasalanta ang buong lupain, gayunma’y hindi ko iyon ganap na wawasakin. ²⁸At ngayon, nagdadalamhati ang sanlibutan, nangungulimlim ang langit: sapagkat nagsalita na ako at hindi magbabago ang aking pasya; ito ang aking pasya at hindi ko na babawiin pa.”

²⁹Sa yabag ng mga mangangabayo at tagapana, bawat isa’y tumakas sa dawagan at umakyat sa batuhan. Iniwan ang lahat ng bayan at walang sinumang naiwan.

³⁰At ikaw na naulila, ano ang gagawin mo? Magsuot ka man ng damit-hari o mga hiyas na ginto at maglagay ng pampaganda sa iyong mga mata, para saan ang lahat ng ito? Hindi ka na gusto ng iyong mga mangingibig at handang utangin ang iyong buhay.

³¹Narinig ko ang sigaw na parang sa babaeng manganganak, daing ng isang nanganganay. Iyon ang taghoy ng Dalagang Sion, naghahabol ng hininga at nakaunat ang mga kamay: “Kawawa ako! Nawawalan na ako ng ulirat at naliligid ng mga mamamatay-tao!”

Walang sinumang matuwid

5 • ¹Libutin ang mga daan ng Jerusalem; masdang mabuti at bigyang pansin.

• **5.1** Sa 4:9 sinimulan ang tulang ito tungkol sa isang pagsalakay buhat sa Hilaga.

Saliksikin ang kanyang mga liwasan para maka-

kita, kung mayroon nga, ng kahit isang taong matapat. Gaya ng nasa Gen 18, papayag si Yawe na patawarin ang lahat dahil sa isang “taong matuwid.”

Saliksikin ang kanyang mga liwasan para makakita, kung mayroon nga, ng kahit isang taong matapat na naghahanap sa katotohanan. At sa gayo'y patatawarin ko ang lunsod na ito.

²Kahit na sinasabi nilang "Kinikilala ko ang Ngalan ni Yawe," hindi naman tunay ang kanilang pagkilala. ³Di ba't hanap ng iyong mga mata, Yawe, ang katotohanan? Sinaktan mo na sila, ngunit hindi nila naramdaman; nilupig mo sila, ngunit ayaw nilang magbago. Lalong tumigas ang kanilang mga mukha, higit pa sa bato, at ayaw nilang magsisi.

⁴Pagkatapos ay naisip ko: "Mga dukha lamang silang lumilihis sapagkat wala silang alam sa kalooban ni Yawe o sa Kautusan ng kanilang Diyos!" ⁵Kayat pupuntahan ko ang mga mahalaga at kakausapin ko sila; siguro kilala nila si Yawe at ang Kautusan ng kanilang Diyos." Ngunit naghimagsik sila at winasak ang kanilang pamatok.

⁶Dahil dito, susunggaban sila ng leon sa gubat at lalapain ng mga asong-gubat mula sa ilang; nag-aabang sa kanilang mga lunsod ang leopardo at lulurayin ang sinumang magtangkang lumabas. Sapagkat napakarami na ng kanilang kasalanan at hindi na mabilang ang kanilang paghihimagsik!

⁷Ba't ko kayo patatawarin? Tinalikuran ako ng inyong mga anak at sumamba sila sa mga diyus-diyusan. Pinakain ko sila at binusog, gayunma'y, nakiapid sila't pumila sa bahay ng babaeng bayaran. ⁸Sila'y mga kabayong busog at nangangasawa, humahalinghing dahil sa asawa ng kanyang kapwa.

⁹Hindi ba dapat ko silang parusahan nang mabigat dahil doon – si Yawe ang nagsasalita – hindi ba dapat akong maghiganti sa isang bansang gaya nito?

¹⁰Pasukin ninyo, mga kaaway, ang kanilang mga ubasan at sirain iyon, pero huwag ganap na wasakin. Baliin ang mga sanga, pagkat hindi naman kay Yawe iyon.

¹¹Talagang nagtaksil sa akin ang bayang Israel at ang bayan ng Juda – si Yawe ang nagsasalita.

¹²Nagsinungaling sila laban sa dangal ni Yawe nang sabihing: "Hindi siya totoo; walang kapahamakang darating sa amin; hindi kami daranas ng digmaan o taggutom!"

¹³Ang mga propeta naman ay hangin la-

mang. Hindi sila kinakausap ng Diyos. Sa kanila babagsak ang sarili nilang banta."

¹⁴Ngunit nagsalita sa akin si Yaweng Diyos ng mga Hukbo: "Dahil sinabi ito ng bayang ito, ilalagay ko sa iyong bibig ang mga salitang magiging parang apoy, at sila naman ang magiging kahoy na lalamunin ng apoy."

¹⁵Mga taga-Israel! Ipasasalakay ko kayo sa bansang galing sa malayo – si Yawe ang nagsasalita – isang malakas at matandang bansa na ang wika ay hindi ninyo alam.

¹⁶May dalang kamatayan ang kanilang mga pana; matatapang silang lahat!

¹⁷Lalamunin nila ang inyong mga ani at pagkain,

papatayin ang inyong mga anak, kakatayin ang inyong mga tupa at baka, uubusin ang inyong ubasan at mga puno ng igos.

Lulupigin nila sa tabak ang mga nakuku-taang lunsod na inyong pinananaligan.

¹⁸Ngunit maging sa mga araw na iyon – si Yawe ang nagsasalita – hindi ko sila ganap na lilipulin. ¹⁹At kapag sinabi nila: 'Bakit ginawa ni Yawe ang lahat ng ito sa atin?' sasabihin mo sa kanila: 'Kung paano ninyo ako tinalikuran at naglingkod sa mga banyagang diyos sa inyong lupain, maglilingkod din kayo sa mga banyaga sa isang lupaing hindi inyo.'

Di maiwasang parusa

²⁰Ipahayag mo ito sa mga inapo ni Jacob at ipaalam sa Juda:

²¹Pakinggan ninyo ito, hangal at walang-isip na bayan –

may mga matang hindi nakakakita
may mga taingang hindi nakakarinig!

²²Hindi ba kayo natatakot sa akin?

– si Yawe ang nagsasalita –

Hindi ba kayo manginginig sa aking harapan?

Ako na naglagay ng buhangin bilang hangganan ng dagat,

walang hanggang hangganang hindi mababagtas;

tumaas man ang mga alon ay di makalalampas,

umangil man ay di makatatawid.

²³Ngunit tumalikod at umalis ang bayang ito na may suwail at matigas na puso. ²⁴Hindi nila

Ngunit walang saysay ang kanyang paghahanap, at wala ring makikita si Jeremias ng isang nakauunawa. Pagkaraan ng maraming iba pa, ang pagsalakay na ito ay isang babalang nagbabalita ng pangwakas na pagkawasak. Ngunit ganito kabingi ang tao at ang mga

bansa hanggang sa sila'y malipol. Sa Bagong Tipan, sisikapin ni Juan Bautista at pagkatapos ay ni Jesus at ng mga apostol na imulat ang kanilang mga kababayan, at ang tawag ding ito ang kanilang ipapahayag: magbalik-loob pagkat nalalapit na ang paghuhukom.

inisip: “Matakot tayo kay Yaweng ating Diyos na nagpapaulan sa panahon ng tagsibol at taglagas, at nagtatakda ng panahon sa pag-aani.”

²⁵ Ginulo ito ng inyong mga krimen, inalisan kayo ng biyaya ng inyong mga kasalanan. ²⁶ May mga may masamang-loob sa aking bayan; nangangaso sila at nagmamasid at naglalagay ng bitag, ngunit mga tao ang kanilang nasusukol.

²⁷ Parang hawlang puno ng ibon ang kanilang mga bahay na puno ng namsam.

Yumaman sila at naging makapangyarihan, ²⁸ matataba at makikinis.

Walang hangganan ang kanilang mga kasamaan;

Walang katarungan sa kanilang kahatulan, sapagkat hindi nila pinaninindigan ang karapatan ng mga ulila

o ipakikipaglaban kaya ang panig ng mga dukha!

²⁹ Hindi ko ba sila dapat parusahan nang matindi dahil sa mga bagay na ito? – si Yawe ang nagsasalita.

Hindi ko ba paghihigantihan ang bayang tulad nito?

³⁰ May kakila-kilabot at nakakatakot na nangyari sa lupaing ito; ³¹ nagsasalita ng ditotoo ang mga propeta at ipinangangaral ng mga pari ang nakasisiya sa kanila, at iyon ang gusto ng bayan ko. Ngunit ano ang gagawin mo ngayon?

Nilusob ang Jerusalem

6 ¹ Mga anak ng Benjamin! Tumakas kayo, umalis sa Jerusalem.

Hipan ang trumpeta sa Tekoa, magbabala sa Bet-Hakerem, sapagkat darating mula sa Hilaga ang kapa-
hamakan
at malaking sakuna.

² Hindi ba kita ihahambing, Dalagang Sion, sa saganang pastulan? ³ Papunta sa kanya ang mga pastol at kawan, at nagtatayo ng tolda sa paligid niya, bawat isa’y nanginginain sa sariling lugar.

⁴ Ipahayag ang banal na digmaan laban sa kanya, sasalakay siya sa katanghalian.

Kawawa tayo! Lumulubog na ang araw at kumakalat na ang dilim!

⁵ Lumusob kayo sa gitna ng gabi at wasakin ang kanyang mga palasyo!

⁶ Sapagkat si Yaweng Diyos ng mga Hukbo ay nagsalita: “Putulin ang mga puno at magtayo ng kublihan laban sa Jerusalem na lunsod ng

kasinungalingan at pang-aalipin. ⁷ Bumubukal sa kanya ang kasamaan gaya ng tubig mula sa balon. Karahasan lamang at pagwawasak ang naririnig sa kanya, at patuloy na nakikita ng aking mga mata ang paghihirap at kalupitan.

Babala ni Jeremias

⁸ Maging babala ito, Jerusalem, kung hindi’y lalayuan kita at gagawing lupang ulila na walang nakatira.

⁹ Sinabi sa akin ni Yawe: “Sasairin mong parang ubas ang anumang matitira sa Israel. Gaya ng tagapulot ng ubas, dinadaanang muli ng kanyang mga kamay ang mga sanga.”

¹⁰ Sino ang kakausapin ko? Sino ang makikinig at makauunawa? Sara ang kanilang mga tainga at hindi sila nakikinig. Pinagtatawanan nila ang salita ni Yawe at ayaw nila nito.

¹¹ “Puno na ako ng poot ng Diyos at hindi ko na maaagwantahan pa!”

“Kung gayo’y ibuhos mo ito sa mga bata sa daan at sa pangkat ng mga kabataang lalaki, sapagkat babagsak din ito sa mag-asawa at sa matatandang hinukot na ng panahon. ¹² Ibibigay sa iba ang kanilang mga bahay, pati ang kanilang mga bukirin at mga asawa, sa sandaling iunat ko ang aking kamay sa ibabaw ng mga nasa lupain – si Yawe ang nagsasalita.

¹³ Sakim nga silang lahat, maging ang pinakadakila; mandaraya ang propeta gaya ng pari. ¹⁴ Hindi nila inaasikaso ang sugat ng aking bayan, kundi sinasabi nilang: “Kapayapaan, kapayapaan” gayong walang kapayapaan.

¹⁵ Mahiya naman sana sila sa kanilang mga kasuklam-suklam na gawain. Wala na silang kahihiyan at hindi na sila pinamumulahan ng mukha, kayat matitisod sila at babagsak, kasama ang iba pa, sa pagdalaw ko sa kanila – si Yawe ang nagsasalita.

¹⁶ Ito ang sabi ni Yawe sa inyo: “Tumayo kayo sa tawiran; alamin ninyo at hanapin ang mga dating landas. Itanong kung nasaan ang mabuting daan at iyon ang puntahan at magkakamit kayo ng kapayapaan para sa inyong kaluluwa.”

Ngunit isinagot ninyo: “Hindi kami dadaan diyan.”

¹⁷ At nagtalaga sa inyo si Yawe ng mga bantay: “Pakinggan ninyo ang tunog ng trumpeta!” Ngunit sinabi ninyo: “Hindi kami makikinig.” ¹⁸ Makinig kayo, mga bansa; tingnan ninyo, mga kabayanan, kung ano ang mangyayari sa kanila!

¹⁹ Makinig ang sanlibutan! Magpapadala ako ng kapahamakan sa bansang ito! Ito ang bunga ng kanilang paghihimagsik, sapagkat hindi sila

nakinig sa sinabi ko at hinamak ang aking Kautusan.

²⁰Hindi ko kailangan ang insensong galing sa Seba o ang pabangong galing sa malayong lupain. Hindi ko tatanggapin ang inyong mga sinunog na handog; hindi makasisiya sa akin ang inyong alay.”

²¹Ito ang sinasabi ni Yawe: “Maglalagay ako ng mga sagabal sa harap ng bayang ito upang madapa sila – mag-aama, magkakapitbahay at magkakaibigan, sama-sama sila.”

²²Si Yawe ang nagsasalita: “Nakita na ninyo na parating ang isang bansa sa Hilaga, isang makapangyarihang bansa mula sa dulo ng daigdig. ²³Nasasandatahan sila ng pana at sibat, malupit sila at walang-awa. Dumadagundong ang kanilang tinig, gaya ng dagat. Nakasakay sila sa kabayo, at darating silang parang iisang tao para salakayin ka, Dalagang Sion.”

²⁴Nang marinig namin ito, kami’y nanlupaypay, sinaklot ng hapis, gaya ng babaeng manganganak. ²⁵“Huwag kayong magpunta sa bukid o sa daan, at baka naroon ang kaaway, sapagkat nasa lahat ng lugar ang sindak.”

²⁶Mga anak ng aking bayan, magsuot ng sako at gumulong sa abo; humandang magluksa sa mapait na pagtangis gaya ng iniuukol sa iisang anak, sapagkat biglang darating sa atin ang tagapagwasak.

Israel, latak ng pilak

²⁷Ginawa kitang tagasuri sa gitna ng aking bayan, para siyasatin sila at malaman ang kanilang pamumuhay.

• **7.1** Sa pagkakitang apat na dantaong ipinagsasanggalang ni Yawe ang Jerusalem, naniwala ang mga Judio na pinagpapala sila at ang Templo na siyang Bahay ni Yawe, naroon siya at buhat doo’y binababasan niya ang kanyang bayan.

Hayan ang Templo ni Yawe! Ang Templo ni Yawe! Doon sila pumupunta, at sa pagtiwala sa mga kaloob ni Yawe, inisip nilang hindi na nila kailangang magbagong-buhay pa. Totoong iniutos ni Yawe ang pag-aalay ng mga handog, pero sapat nga bang kapalit ang pag-aalay ng isang hayop lamang para makipagkasundo sa Panginoon? Ano ang halaga ng mga seremonyang ito kung wala namang pagbabago ng ugali?

Ang ginawa ko sa Silo ay gagawin ko sa templong ito. Maraming beses nang winasak ng Diyos ang mga sagradong bagay at institusyon na ibinigay niya sa kanyang bayan. Laging ipinagpapalit ng mga tao ang Diyos sa mga paraang naghahatid sa Diyos, o sa mga banal na bagay, o sa mga taong kumakatawan sa Diyos. Lagi nating tinatakan ang personal na engkwentrong maging sa Diyos o sa ating kapwa, sapagkat natatakot tayo at kumakanlong sa basar ng relihiyon.

Ang lahat ng ibinigay ng Diyos ay pansamantala, para makatawid tayo sa isa pang yugto: nagbigay ang

²⁸Mga masuwayin at sinungaling silang lahat. Nabulok silang gaya ng tanso at bakal. ²⁹Nag-iinit ang pugon para tunawin ang tingga sa apoy, ngunit bigo ang tagatunaw sapagkat nananatili pa rin ang dumi. ³⁰Tinatawag silang ‘latak ng pilak’ sapagkat tinanggihan sila ni Yawe.

Mawawasak ko ang templong ito

7 • ¹Ito ang sinabi ni Yawe kay Jeremias: ²“Tumayo ka sa pintuan ng Bahay ni Yawe at ipahayag ito nang malakas: Makinig kayo sa sinasabi ni Yawe, lahat kayong taga-Juda na pumapasok sa mga pintuan para sumamba kay Yawe. ³Ito ang sinasabi ni Yaweng Diyos ng Israel:

Baguhin ninyo ang inyong ugali at ang mga gawain upang manatili ako sa piling ninyo sa lugar na ito. ⁴Huwag kayong umasa sa mga di totoong sinasabi sa inyo: Hayan ang Templo ni Yawe! Ang Templo ni Yawe! Ito ang Templo ni Yawe!

⁵Sa halip ay gawing mabuti ang inyong gawi at maging makatarungan sa lahat. ⁶Huwag ninyong pagsamantalahan ang dayuhan, ang ulila at ang biyuda, o padanakin ang dugo ng walang-malay sa lugar na ito; huwag sumamba sa mga huwad na diyos na siya ninyong kapa-

Diyos ng mga hari at pagkatapos ay pinigilan sila, humingi siya ng mga handog at pagkatapos ay winasak ang templo at pinapalitan ito, nagbigay siya ng Batas at pagkatapos ay ipinakita kung gaano kawalang-bisa ang mga ito. Nagbigay siya ng mga pari at pagkatapos ay pinalitan ang mga ito ng Kristo.

Dito nagsasalita si Jeremias tungkol sa *Templo*. Sa 3:16, nagsasalita rin siya tungkol sa *Kaban ng Tipan*: mawawala na ang mga ito sa panahon ng Bagong Tipan. Sa 4:4, binabanggit din ni Jeremias ang *pagtutuli*: wala na itong silbi sa isang daigdig ng katotohanan: Rom 2:25-30.

Kasunod ng tekstong ito, may tatlo pang teksto na tumatalakay sa pagsamba:

– kinagagalitan ang bayan ng Diyos dahil sa magkaalinsabay na pagsamba kay Yawe at sa ibang mga diyos;

– nagsasagawa sila ng mga seremonya pero hindi naman binibigyang-pansin na sundin ang salita ng Diyos at gawin ang nakalulugod sa kanya.

Gaano karami ang naniniwalang dahil sa kanilang pagkakatoliko’y maaari na nilang balewalain ang salita ng Diyos at huwag talikdan ang materyalistang buhay na napakalayo sa anumang sambayanang Kristiyano.

hamakan. ⁷At pananatilihin ko kayo sa lugar na ito, sa lupaing bigay ko sa inyong mga ninuno at magiging inyo magpakailanman.

⁸Bakit kayo nagtitiwala sa mga salitang mapanlinlang at walang-saysay? ⁹Nagnanakaw kayo, pumapatay, nakikipid, nanunumpa sa walang katotohanan, sumasamba sa Baal at sumusunod sa mga dayuhang diyos na hindi inyo. ¹⁰At pagkatapos ninyong magawa ang lahat ng nakapangingilabot na mga bagay na ito, naparito kayo at tumayo sa harap ko sa Templong ito na tahanan ng aking Pangalan at sinasabi ninyo: “Ngayo’y ligtas na kami.”

¹¹Tahanan ng aking Pangalan ang Bahay na ito; at naging pugad ng mga mag-nanakaw? Nasaksihan ko ito – si Yawe ang nagsasalita. ¹²Pumunta kayo sa Silo sa Israel, sa lugar na unang ginawa kong tahanan ng aking Pangalan, at tingnan kung ano ang ginawa ko roon dahil sa kasamaan ng aking bayang Israel.

¹³Ginawa ninyo ang lahat ng ito at hindi kayo nakinig nang paulit-ulit akong magbabala sa inyo, at hindi rin kayo sumagot nang tawagin ko kayo. ¹⁴Kaya gagawin ko rin sa Templong ito na tahanan ng aking Pangalan ang ginawa ko sa Silo; magkakaganoon ang banal na lugar na ito na ipinagkatiwala ko’t ibinigay ko sa inyo at sa inyong mga ninuno.

¹⁵At palalayasin ko naman kayo upang hindi ko na makita pa, kung paanong pinalayas ko ang buong lahi ni Efraim na kamag-anak ninyo.

¹⁶Huwag mong ihingi ng awa ang mga taong ito. Huwag mo silang ipanalangin o iluhog; huwag mo silang ipagdasal sapagkat hindi kita pakikingan.

¹⁷Hindi mo ba nakikita ang ginagawa nila sa mga lunsod ng Juda at sa mga daan ng Jerusalem? ¹⁸Namumulot ng kahoy ang mga bata at nagsisindi ng apoy ang kanilang mga ama.

Nagmamasa ng harina ang mga babae para gumawa ng tinapay para sa Reyna ng Langit at nagbubuhos ng alay na inumin para sa mga dayuhang diyos. Ginagawa nila ito para saktan ang kalooban ko. ¹⁹Ngunit ako nga ba ang kanilang sinasaktan? – ang tanong ni Yawe – Hindi ba sila mismo ang kanilang sinasaktan hanggang sila ay mahiya?

²⁰Dahil dito kaya nagsalita si Yawe: “Ang lagablab ng aking galit ay mabubuhos sa lugar na ito, sa tao at sa hayop, sa mga puno sa bukid at sa bunga ng lupa; magkakasunog na hindi mapapatay.

Tunay na relihiyon

• ²¹Ito ang sinasabi ni Yaweng Diyos ng mga Hukbo: “Idinadagdag lamang ninyo ang inyong mga sinunog na handog sa inyong mga alay, at kinakain ninyo ang laman. ²²Nang ilabas ko ang inyong mga ninuno mula sa Ehipto, hindi ko sila inutusan tungkol sa mga alay at sinunog na handog.

²³Isang bagay ang iniutos ko sa kanila: Pakinggan ninyo ang aking tinig at magiging Diyos ninyo ako at kayo naman ang bayan ko. Sundin ninyo ang aking kalooban at sasainyo ako. ²⁴Ngunit hindi sila nakinig at nagwalang-bahala; mas sinunod nila ang hilig ng kanilang matigas na puso, at tinalikuran nila ako.

²⁵Mula nang inilabas ko ang kanilang mga ninuno mula sa Ehipto hanggang sa araw na ito, patuloy kong isinusugo sa kanila ang aking mga lingkod – ang mga propeta. ²⁶Ngunit hindi nakinig ang mga taong itong matigas ang ulo. Nagwalang-bahala sila at mas nagpakasama kaysa kanilang mga ninuno.”

²⁷“Masasabi mo sa kanila ang lahat ng ito, pero hindi sila makikinig; matatawag mo sila, pero hindi sila sasagot. ²⁸Sabihin mo ito sa kanila: Ito ang bansang hindi sumunod kay Yawe o tumanggap ng pagtutuwid; napawi na ang lahat ng katotohanan sa kanilang mga labi.”

²⁹Gupitin ang inyong buhok at itapon iyon. Umawit ng panaghoy sa panat na mga burol, pagkat itinakwil na ni Yawe ang salinlahing ito at kinasuklaman sila. Ito ang salita ni Yawe.

³⁰“Ginawa ng kabayanan ng Juda ang kinai-

• 21. Ang tunay na relihiyon ay pakikinig sa Salita ng Diyos!

inisan ko; inilagay nila ang kanilang mga diyus-diyusan sa santuwaryong tahanan ng aking Pangalan at nilapastangan iyon. ³¹ Itinayo nila ang templo ng Tofet sa Lambak ng Ben Hinom at doon nila sinunog ang kanilang mga anak na lalaki at babae – isang bagay na kailanma’y di ko iniutos o naisip man lamang.

³² Kayat darating ang panahon na hindi na iyon tatawaging Tofet o Lambak ng Ben Hinom kundi Lambak ng Patayan, sapagkat ililibing nila ang mga patay sa Tofet dahil wala nang ibang lugar. ³³ At magiging pagkain ng mga ibon at hayop ang mga bangkay nila; at walang sinumang bubugaw sa mga iyon.

³⁴ Sa mga lunsod ng Juda at sa mga daan ng Jerusalem patitigilin ko ang tuwa at kaligayahan, at mga awitin ng mga ikakasal; at magiging tiwangwang ang lupain.

8 • ¹ Pagsapit ng takdang panahon – si Yawe ang nagsasalita – dadalhin nila mula sa mga libingan ang mga kalansay ng mga hari ng Juda, ang mga buto ng kanilang mga ninuno, ng mga pari, mga propeta at mga taga-Jerusalem. ² Ibibilad nila iyon sa Araw at sa Buwan at sa lahat ng diyos ng kalangitan na kanilang minahal at pinaglingkuran, sinunod at sinamba. Hindi na titipunin ang mga buto para ibalik sa libingan kundi mananatili bilang dumi sa lupa. ³ Mas gugustuhin pang mamatay kaysa mabuhay ng mga natira sa baluktot na lahing ito sa mga lugar na pinagtabuyan ko sa kanila – sabi ni Yawe ng mga Hukbo.

Kasalanan at parusa

⁴ Sasabihin mo sa kanila: “Ito ang sinasabi ni Yawe: Hindi ba bumabangon ang nabubuwal? At hindi ba bumabalik ang umaalis? ⁵ Kaya bakit tumatalikod at patuloy na naghihimagsik ang bayang ito? Ginagawa na nilang kaugalian ang panlilinlang at tumatangging magsisi.

⁶ Nakinig akong mabuti; hindi nila sinabi ang katotohanan at hindi rin pinagsisihan ang kanilang mga kasamaan. Walang nagsabi: ‘Ano ang nagawa ko!’ Patuloy sila sa nakagawian, gaya ng mga kabayong papunta sa digmaan. ⁷ Alam kahit ng tagak sa langit ang kanyang panahon;

alam ng kalapati, ng layang-layang, ng bakaw kung kailan babalik, ngunit hindi nakaaalam ang aking bayan sa iniutos ni Yawe.

⁸ Paano ninyo masasabing ‘Matalino kami at nasa amin ang Kautusan ni Yawe’ matapos na gawing kasinungalingan iyon ng sinungaling na panulat ng mga eskriba?

⁹ Malalagay sa kahihyan ang matatalino; masasaktan lamang sila at patatahimikin. Matapos nilang hamakin ang salita ni Yawe, nasaan na ang kanilang talino?

¹⁰ Kayat ibibigay ko ang kanilang mga asawa sa ibang lalaki, ang kanilang mga bukirin sa mga mananakop, sapagkat mukhampera silang lahat, mula sa pinakahamak hanggang pinakadakila; mandaraya silang lahat, mula sa propeta hanggang sa pari.

¹¹ Walang-kabuluhan sa kanila ang paghihirap ng aking bayan sa pagsasabing: ‘Kapayapaan, kapayapaan!’ gayong wala namang kapayapaan.

¹² Nahihiya ba sila sa kasuklam-suklam nilang ugali? Wala na silang hiya at hindi na pinamumulahan ng mukha. Kayat matitisod sila at babagsak, kasama ang iba, kapag pinarusahan ko sila.

¹³ Tatapusin ko silang lahat – si Yawe ang nagsasalita – sapagkat walang ubas ang ubasan, walang igos ang puno ng igos, maging ang mga dahon ay lanta na. Ibibigay ko ang mga ito sa mga nagdaraan.”

¹⁴ “Bakit tayo tahimik na nakaupo? Magsitindig kayo at pumunta sa mga nakukutaang lunsod upang doon mamatay.

Tingnan ninyo, ipinapapatay tayo ni Yawe at binibigyan niya tayo ng tubig na may lason, sapagkat nagkasala tayo sa kanya.

¹⁵ Naghintay tayo ng kapayapaan ngunit wala siyang ibinigay na mabuti! Sa panahon ng gamutan, sindak lamang!

¹⁶ Narinig namin mula sa Dan ang halinghing ng mga kabayo; yumayanig ang lupa sa ingay ng halinghing ng mga kabayo.”

“Darating sila at lalamunin ang lupain at lahat ng naroon, pati ang lunsod at lahat ng naninirahan doon. ¹⁷ Sapagkat ipinadadala ko laban sa

• **8.1** Pinagsama sa tatlong kabanatang ito ang iba’t bang pahayag na sinabi ni Jeremias sa panahon ni Haring Yoakin.

Wala pa ang ating Biblia nang panahong iyon. Ang mga bahagi nito na naisulat na ay hindi nailalabas sa aklatan ng Templo. Para sa bayan, ang salita ng Diyos ay binubuo ng mga tradisyong iniingatan ng mga pari, at ng kanilang mga pasiya sa pagpapatupad ng Batas ng Diyos; ito rin ay ang mga salita ng mga propeta na

nagbibigay ng salita ng Diyos para sa kanilang panahon.

Ngunit nasira ang dalawang bukál na ito ng pananam-palataya, at hindi na rin puwedeng malaman pa ang kahulugan ng mga pangyayaring dinaranas ng bansa.

– Sa 8:10-21 inuulit ang nasabi na sa 6:12-15.

– Sa 8:12 at 8:23 naman ay mapapansin natin ang pakikiramay ni Jeremias sa mga kasawian ng kanyang bayan.

inyo ang mga ahas at ulupong na hindi mapa-aamo, at tutuklawin kayo.”

¹⁸Lubha akong nalungkot, pinanghinaan ng loob. ¹⁹Narinig sa buong lupain ang paghingi ng tulong ng aking bayan: ‘Wala na ba sa Sion si Yawe? Wala na ba roon ang kanyang Hari?’

²⁰Tapos na ang pag-aani, lumipas na ang tag-araw, at hindi pa tayo naliligtas.

²¹Nawasak ang aking dibdib dahil sa pag-hipirap ng aking bayan. Nanlulumo ako at nangingilabot. ²²Wala na bang pamawi ng kirot sa Galaad? Wala na bang manggagamot doon? Wala na bang lunas sa aking bayan?

²³Maging balon sana ng tubig ang aking ulo at bumukal sa aking mga mata ang mga luha, at iiyakan ko araw-gabi ang mga pinatay sa dalagang bayan ko.

9 ¹“Sino ang magpapasilong sa akin sa disyerto

upang maiwan ko muna ang aking bayan at makalayo sa kanila?

Nakikiapid silang lahat, isang pangkat ng mga taksil.

²Nababaluktot nila ang kanilang mga dila gaya ng pana.

Pawang panlilinlang at hindi ang katotohanan

ang naghahari sa lupain.

Sunud-sunod ang kanilang krimen at hindi na nila ako nakikilala.

³Naghihinala ang bawat isa sa kanyang kaibigan

at wala nang nagtitiwala sa kanyang kapatid, pinapalitan ng kapatid ang kanyang kapatid at naninirang-puri ang bawat kaibigan.

⁴Naglolokohan ang magkakaibigan, wala nang nagsasabi ng totoo.

Nakagawian na nila ang pagsisinungaling; patuloy na sa pagkakasala at hindi nagsisisi.

⁵Nabubuhay ka sa gitna ng panlilinlang at sa iyong kataksila’y hindi na ako nakikilala.

⁶Kaya nga – ang salita ni Yawe ng mga Hukbo –

dadalisayin ko sila at susubukin,

sapagkat ano pa nga ba ang magagawa ko sa aking bayan?

⁷Palasong may lason ang kanilang dila, nagsasalita ng di-totoo.

Kapayapaan ang sinasabi sa kanilang kaibigan

ngunit nakahandang bitag naman ang iniisip nila.

⁸Hindi ko ba sila parurusahan?

Hindi ko ba ipaghihiganti ang aking sarili laban sa bansang ito?

⁹Ipadadala ko ang pagtangis at pagtaghoy sa mga bundok, at ang pagluluksa sa mga pastulan sa ilang, sapagkat sunog na ang mga ito at iniwan at hindi na naririnig doon ang ingay ng mga kawan. Nagsitakas at nawala ang mga ibon sa papawirin at ang mga hayop.

¹⁰“Gagawin kong bunton ng guho ang Jerusalem,

pugad ng mga asong-gubat.

Gagawin kong tiwangwang ang lupain ng Juda at doo’y wala nang maninirahan.”

• ¹¹Sinong matalino ang makauunawa sa mga pangyayaring ito? At sino ang kinausap ni Yawe para ibunyag iyon? Bakit nalupig ang lupain at naging tiwangwang gaya ng disyerto na walang nagdaraan?

¹²Sumagot si Yawe: “Sapagkat itinakwil nila ang Batas na bigay ko sa kanila. Hindi sila nakinig sa akin ¹³kundi ginawa ang sarili nilang gusto; at sumunod sila sa mga Baal, gaya ng itinuro ng kanilang mga ninuno.”

¹⁴Kayat sinasabi ni Yawe ng mga Hukbo at Diyos ng Israel: “Pakakainin ko ang bayang ito ng mapait na pagkain at paiinum ng tubig na may lason. ¹⁵Ikakalat ko sila sa mga bansa na hindi nila kilala o nakilala kaya ng kanilang mga ninuno, at susundan sila ng tabak hanggang maubos ko sila.”

¹⁶Makinig kayo! Tawagin at paparituhin ang mga babaeng taga-iyak,

ipasundo ang mga dalubhasa!

¹⁷Pagmadaliin sila sa pag-awit para sa patay, hanggang pati kami ay umiyak,

hanggang mamugto ang aming mga mata.

¹⁸Naririnig sa Sion ang iyakan.

Anong kapahamakan ang sumaatin!

Anong laking kahihyan na iwan ang lupain at makitang wasak ang ating mga tahanan!

• **9.11.** Gaya ng paliwanag sa 8:8, ang karunungan ng sumasampalataya ay hindi parang alituntunin ng buhay na mababasa ng bawat isa sa iisang paraan sa Biblia at maaaring sundin nang walang kinalaman sa lugar at sa panahon. Ang karunungan ay nasa *pagkaunawa sa mga pangyayari*. Sa bawat panahon ay kailangang sumagot ang bayan ng Diyos

sa hamong inihaharap ng Diyos sa mga tao sa pamamagitan ng mga pangyayari at kalagayan sa kasalukuyan.

Kaya ngayo’y hindi sapat na malaman lamang ang nakatitig sa Biblia: kailangan natin na isangayon ng Iglesya at ng kanyang mga propeta ang salita sa panahong ating ginagalawan.

¹⁹Kayong mga babae, pakinggan ang salita ni Yawe,
unawain ang kanyang sinasabi.
Ituro ang awit sa patay sa inyong mga anak na babae
at turuan naman nila ang kanilang mga ka-
ibigan:
²⁰“Pumasok sa ating bintana ang kamatayan

at sinakop na pati ang mga palasyo,
pinatay ang mga bata sa lansangan
at ang mga binata sa liwasan!
²¹Naiwan ang mga bangkay
na parang dumi sa mga bukid,
o uhay na ginapas ng taga-ani
at walang nagtitipon!”

Tunay na karunungan

• ²²Si Yawe ang nagsasalita:
“Huwag ipagmalaki ng pantas ang kanyang karunungan
o ng mandirigma ang kanyang tapang
o ng mayaman ang kanyang salapi!
²³Ngunit sinumang gustong magmalaki,
ipagmalaki niya ito:
ang pagkaunawa at pagkakilala sa akin.
Ako si Yaweng mahabagin;
makatarungan ako
at pinapaghahari sa sanlibutan ang katwiran.
Ito ang salita ni Yawe:
Sa mga bagay na ito ako nasisiyahan.”

²⁴“Malapit na ang panahon,” sabi ni Yawe,
“na parurusahan ko ang ²⁵Ehipto, ang mga
taga-Amon, Moab at lahat ng Arabo sa disyerto,
silang lahat na hindi tinuli. Ngunit parurusahan
ko rin ang Juda, sapagkat hindi tinuli ang
kanilang mga puso – ang sambayanan ng Is-
rael.”

Mga diyus-diyusan at tunay na Diyos

10 ¹Pakinggan ang salitang sinasabi sa
inyo ni Yawe, bayan ng Israel.
²Ito ang sinasabi ni Yawe: “Huwag ninyong
tularan ang mga pagano at huwag katakutan
ang mga tanda sa langit, hindi gaya nila. Hindi
totoo ang Sindak ng mga bansa. ³Gawa lamang
iyon sa kahoy na pinutol sa isang puno sa gubat,
at hinubog ng sinsel ng tagaukit ^{4a}Nilagyan ng
palamuting ⁹pilak na galing sa Tarsis at ginto ng
Ofir ^{4b} at ikinabit ng martilyo at pako para hindi
mabuwal. ⁵Gaya ng panakot ng ibon sa pakwa-

nan ang kanilang mga diyus-diyusan, na hindi
makapagsalita. Kailangang buhatin sila pagkat
hindi makalakad. Huwag kayong matakot sa
kanila; wala silang magagawang masama at
wala rin namang magagawang mabuti.”

⁶Wala kang katulad, Yawe, dakila ka
at dakila ang makapangyarihan mong Pa-
ngalan!

⁷Sino ang hindi matatakot sa iyo, Hari ng
mga bansa?

marapat lamang na ika’y katakutan.
At wala ring marunong na tulad mo
isa man sa mga pantas sa mga bansa
at sa lahat ng kaharian.

⁸Mga hayop at hangal silang lahat;
katunayan nga ng kanilang kamangmangan
ang kanilang mga diyus-diyusan.

¹⁰Ngunit si Yawe ang tunay na Diyos,
ang Diyos na buhay
at Hari magpakailanman.

• 22. Lubha nating pinahalalagan ang puwe-
deng pag-aralan ng kabataan. Maraming magulang
ang buong buhay na nagpapakasakit para magkaroon
ng isang anak na nakatapos ng kahit bokasyonal man
lang o nakapag-aral sa unibersidad. Ipinaaalala sa atin
ni Jeremias na hindi ito sapat para magkaroon ng
tunay na karunungan. Tiyak na mahihiya tayo kapag
ang panahong ginugol natin sa mga walang kuwen-
tang bagay gaya ng panonood ng telebisyon o pag-

babasa ng komiks ay ikinumpara sa panahong
inilalaan natin sa pagkilala sa Diyos.

Ang pagkakilala kay Yaweng *mahabagin at ma-
katarungang naghahari sa sanlibutan*, ang paraan
para manatiling matatag sa harap ng masama. Ito rin
ang magbibigay sa atin ng pagnanais na tularan ang
Diyos at iukol ang ating sarili sa paghahatid ng
kabutihang-loob, karapatan at katarungan sa mundo.

Niyanig ng kanyang poot ang sanlibutan hindi matatagalan ng mga bansa ang kanyang poot.

¹¹ Ito ang sasabihin mo sa kanila: "Mawawala sa daigdig at sa silong ng langit ang mga diyos na hindi naman maygawa sa langit o sa lupa."

¹² Nilikha niya ang lupa sa kanyang kapang-yarihan

at itinatag ang daigdig sa kanyang karunungan;

at inilatag ang langit sa kanyang pag-unawa.

¹³ Sa pagdagundong ng kanyang tinig, natitipon ang mga tubig sa langit.

Tinatawag niya ang mga ulap mula sa dulo ng daigdig;

nagpapadala ng kidlat, kasama ng ulan, at pinalalabas ang hangin mula sa kanyang mga bodega.

¹⁴ Sa pagkakita nito'y tumatahimik ang tao; wala siyang karunungan. Ikinahihiya naman ng platero ang kanyang diyus-diyusang hindi humihinga; ¹⁵ mga bagay na walang-saysay, bagay na pinagtatawanan, na nakatakdang mawala pagdating ng panahon ng kaparusahan.

¹⁶ Hindi ganoon ang sariling pag-aari ni Jacob;

hinubog nga niya ang sansinukob

at ang Israel na sarili niyang tribu.

Yawe ng mga Hukbo ang kanyang pangalan.

Sindak sa lupain

¹⁷ Tipunin ninyo ang inyong mga ari-arian at lisanin ang lupain,

kayong mga nakubkob

¹⁸ sapagkat ito ang sinasabi ni Yawe:

"Itatapon ko sa malayo ang sambayanan ng lupaing ito, at pababayaang habulin sila at mahuli."

¹⁹ Kawawa ako! Ang bigat na paghihirap!

Sinabi kong: Natitiis ko pa ang sakit. Pero hindi na gagaling ang sugat ko.

²⁰ Wasak ang aking tolda,

lagot nang lahat ang tali.

Iniwang na ako ng aking mga anak at wala na sila,

walang naiwan para itayo ang aking tolda o magtayo ng aking silungan.

²¹ Wala ngang isip ang mga pastol

at hindi nila hinanap si Yawe;

hindi na sila sumagana

at nangalat ang kanilang kawan.

²² Pakinggan ang balita! Bigyan ng pansin!

Naririnig sa Hilaga ang malaking ingay;

dumarating sila para gawing disyerto ang mga lunsod ng Juda,

pugad ng mga asong-gubat.

Panalangin ni Jeremias

• ²³ Alam mo, Yawe, na hindi hawak ng tao ang kanyang buhay at wala rin sa kanya na itakda ang kanyang mga hakbang; ²⁴ Itama mo kami, Yawe, nang may hinahon, hindi sa galit, at baka malipol mo kami.

²⁵ Ilaan mo ang iyong poot sa mga bansang hindi kumikilala sa iyo, sa mga taong hindi tumatawag sa iyong Pangalan. Tingnan mo kung paano nila nilalamon ang bayan ng Jacob, at patuloy na inubos ang kanyang lupain; wala nang kabuluhan ang kanyang tirahan.

Sinuportahan ni Jeremias ang reporma ni Yosias

11 • ¹ Ito ang salitang dumating kay Jeremias mula kay Yawe: ² "Sumpain ang sinumang hindi makikinig sa itinatadhana ng tipang ito ³ na iniutos ko sa inyong mga ninuno nang ilabas ko sila mula sa Ehipto na nag-aapoy na tunawan ng bakal. Sinabi ko sa kanila: ⁴ 'Kung susundin ninyo ang aking tinig at gagawin ang lahat ng iniutos ko, magiging bayan ko kayo at ako naman ang magiging Diyos ninyo.

⁵ Kaya tutuparin ko ang pangakong sinumpaang ko sa inyong mga ninuno, na bigyan kayo ng lupaing umaagos sa gatas at pulutpukyutan,' (tulad ngayon)."

Sumagot ako: "Amen, Yawe."

⁶ Sinabi sa akin ni Yawe: "Ipahayag mo ang sinabi ko sa mga bayan ng Juda at sa mga daan ng Jerusalem, 'Pakinggan ang mga itinatadhana ng tipang ito at sundin. ⁷ Nang ilabas ko mula sa Ehipto ang inyong mga ninuno, lubos ko silang binalaan at patuloy na pinagsabihan, 'Sundin ninyo ako.' ⁸ Ngunit hindi nila ako pinakinggan o sinunod ang aking sinabi. Sinunod ng bawat isa ang kanyang sariling suwail na

• **10.23.** Mahinahon mo kaming itama, Yawe. Biglang nalalahad dito ang puso ni Jeremias. Hindi niya nalilimutang Israelita siya, at hinihiling niya sa Diyos na ibalik ang katarungan, parusahan ang malalakas na bansang iyon na dumarating sa tuwing magugustuhan

nilang wasakin ang Juda. Pagkatapos paulit-ulit na sabihing si Yawe mismo ang nagpadala sa Juda ng mga bansang kaaway, naghihimagsik ngayon si Jeremias.

• **11.1** Ang kabanatang ito ay isa sa iilang nag-

puso. Kaya tinotoo ko laban sa kanila ang lahat ng sinasabi ng tipang ito na iniutos kong sundin nila pero hindi naman nila sinunod.”

⁹ Sinabi sa akin ni Yawe: “May sabwatan ang mga kalalakihan ng Juda at ang mga taga-Jerusalem. ¹⁰ Binalikan nila ang mga kasalanan ng kanilang mga ninunong tumangging sumunod sa akin. Sumunod sila at naglingkod sa mga banyagang diyos. Sinira ng mga bansa ng Israel at Juda ang tipang ginawa ko sa kanilang mga ninuno.”

¹¹ Kayat sinasabi ni Yawe sa iyo: “Isang kapa-hamakang hindi nila matatakasan ang iba-bagsak ko sa kanila. Tumawag man sila sa akin, hindi ko sila pakikinggan. ¹² Kaya umiiyak na tatakbo ang mga taga-lunsod ng Juda at ang mga nasa Jerusalem sa mga diyos na sinasamba nila, ngunit hindi sila matutulungan ng mga ito sa panahon ng kasawian. ¹³ Sapagkat sindami ng iyong mga lunsod, Juda, ang mga diyos mo at sindami naman ng mga daan sa Jerusalem ang mga altar na ginawa mo para kay Baal.”

¹⁴ Ikaw naman, huwag kang mamamagitan para sa bayang ito o lumuhog o makiusap para sa kanila sapagkat hindi ako makikinig kapag tumawag sila sa akin sa panahon ng kanilang kagipitan.

¹⁵ Ano ang ginagawa ng mahal ko sa aking Bahay?

Nagbabalak siya ng masasamang gawain. Mahuhugasan ka ba sa iyong kasamaan ng iyong mga panata at ng karne ng iyong mga handog upang magalak?

Tinawag ka ni Yawe

¹⁶ ‘Luntiang Punong Olibo na maganda at mabunga!’

Ngunit sa daluhong ng unos, nag-apoy ang mga dahon at nabali ang mga sanga.

¹⁷ At isinadlak ka sa kahihyan ni Yawe ng mga Hukbo na nagtanim sa iyo. Sarili nga nila ang sinaktan ng mga bansa ng Israel at Juda

nang sumamba sila kay Baal at pinag-alab ang aking galit.

Tangka laban kay Jeremias

¹⁸ Ibinunyag ito sa akin ni Yawe at nalaman ko! Ipinakita mo sa akin ang kanilang pakana: (12⁶) “Mag-ingat ka, nagtataksil sa iyo maging sarili mong mga kapatid at kaanak at tinutuligsa ka nila sa iyong likuran. Huwag kang magtiwala sa kanila sa mahusay na paglapit nila sa iyo.”

¹⁹ Ngunit para akong maamong tupa na dinadala sa katayan. Hindi ko alam na laban sa akin ang kanilang pakana. “Pakainin natin siya ng mga pagsubok at alisin siya sa lupain ng mga buhay at nang hindi na mabanggit pa ang kanyang pangalan.”

²⁰ Yawe ng mga Hukbo, makatarungan kang naghuhukom, at kilala ang bawat isa sa kanyang puso at mga layunin, ipakita sa akin ang paghihiganti mo laban sa kanila, sapagkat sa iyo ko ipinagkatiwala ang aking simulain.

²¹ Ito ang sinasabi ni Yawe laban sa mga kalalakihan ng Anatot na pinagbabantaan ang aking buhay at sinasabi: “Huwag ka nang magpropesiya pa sa Ngalan ni Yawe at hindi ka namin papatayin.”

²² Sinasabi sa kanila ni Yawe: “Ganito ko kayo parurusahan: mamamatay sa tabak ang mga kabataang lalaki; mamamatay sa gutom ang kanilang mga anak.

²³ Walang matitirang buhay sa pagdadala ko ng kapahamakan sa mga taga-Anatot sa taon ng kanilang parusa.”

Ba't nananagana ang masama?

12

• ¹ Yawe, lagi kang tama sa pagrereklamo ko sa iyo, pero, nasaan ang iyong katarungan?

lalahad sa atin ng pangangaral ni Jeremias sa mga taong iyon “pagkadiskubre sa Batas” at ng reporma ni Yosias (tingnan ang 2 Hari 22). Sa paghahangad na magawa ang lahat niyang magagawa sa paglingkod kay Yawe, nakapukaw si Yosias ng isang bagong sigasig bagamat di naman nagtagal. Ngunit kapag binasa natin ang sinasabi rito ni Jeremias,

makikita nating hindi nga at hindi pupuwedeng maging lubos ang pagbabalik-loob na ito.

Alam ni Jeremias na para maging matapat sa Diyos, ang Diyos ang dapat na magpakilos at bumago sa kanya.

• **12.1** Sa unang pagkakataon ay kinukuwestiyon ni Jeremias ang pananagana ng masasama. Ganito rin

Bakit nananagana ang mga masama?
At panatag na nabubuhay ang mga taksil?

²Itinanim mo sila at nag-ugat naman sila,
lumaki sila at namunga;
pinarangalan ka nila sa kanilang mga labi,
pero malayo naman sa iyo ang kanilang mga puso.
³Ngunit kilala mo ako, Yawe, at nakikita mo ako;
sinasaliksik mo ang aking puso – malapit ito sa iyo.
Dalhin silang parang mga tupang kakatayin;
ibukod sila para sa araw ng pagkatay.
⁴Hanggang kailan magluluksa ang lupain
at lanta ang damo sa bukid?

Namatay na ang mga ibon at mga hayop
dahil sa kasamaan ng mga naninirahan doon,
pagkat sinasabi nila: ‘Hindi nakikita ng Diyos ang ating ginagawa.’
⁵“Kung mapagod ka sa pakikipag-unahan sa mga tumatakbo,
paano pa sa mga kabayo?
Kung hindi ka tiwasay sa payapang lupain,
ano ang gagawin mo sa kadawagan ng Jordan?”

Reklamo ng Panginoon

⁷Pinabayaan ko ang aking bahay,
iniwan ko ang aking mana;
Ipinaubaya sa mga kamay ng kanilang mga
kaaway
ang aking pinakamamahal.
⁸Kinalaban nila ako na parang leon sa gubat;
inangilan nila ako kaya kinamumuhian ko sila.
⁹Sarili kong bayan ang sa aki’y naging ibong
mandaragit.
Paligiran sila ng lahat ng ibong mandaragit at
salakayin.
Halikayo, lahat kayong mababangis na
hayop, at lamunin sila!
¹⁰Maraming pastol ang sumalanta sa aking
ubasan;
niyurakan nila ang aking mahal na bukirin
at ginawang lupaing tiwangwang,
¹¹tigang at luksa sa aking paningin.
Ngunit walang sinumang nagmalasakit!
¹²Dumating ang mga magwawasak,
Sa bawat panot na burol sa disyerto,

sapagkat uubusin ng tabak ni Yawe,
ang magkabilang-dulo ng lupain
walang sinumang ligtas!
¹³Naghasik sila ng trigo at umani naman ng
tinik,
walang-silbi ang kanilang paggawa.
Kahihiyan ang dala ng inyong mga ani
dahil sa galit ni Yawe.
¹⁴Sinasabi ni Yawe: “Dahil sa lahat ng masa-
samang nasa paligid ko na sumakop sa pama-
nang bigay ko sa aking bayang Israel, bubunutin
ko sila sa kanilang lupain at bubunutin ko
naman ang bayan ng Juda mula sa kanila.
¹⁵Kahahabagan ko sila at ibabalik sa kanilang
pag-aari, bawat isa sa sarili niyang lupa.
¹⁶Kung matututuhan nilang mabuti ang mga
daan ng aking bayan at tatawag sa aking pa-
ngalan sa kanilang panunumpa, sila na dati’y
nagturo sa aking bayan na manumpa kay Baal,
makapaninirahan silang kasama ng aking ba-
yan. ¹⁷Ngunit bubunutin kong parang tanim at
wawasakin ang alinmang bansang hindi susu-
nod sa akin – si Yawe ang nagsasalita.”

ang gagawin ng mga Salmo 73 at 49, at higit sa lahat,
ng aklat ni Job. Hindi walang dahilan ang pagtatanong
ni Jeremias: sapagkat araw-araw na lamang siyang
pinag-uusig.

*Kung mapagod ka sa pakikipag-unahan sa mga
tumatakbo, paano pa sa mga kabayo?* Parang mara-

has ang tugon ni Yawe: nagbabalita lamang ito ng mas
malupit pang mga pagsubok kay Jeremias (ito ang
kahulugan ng mga berso). Kung nagdadalawang-isip
ang tunay niyang mga kaibigan, hindi sila inaaliw ng
Diyos; alam niyang sa pagmumungkahi sa kanila ng
mga bagong sakripisyo ay muli niyang maihahatid ang
kanilang bukas-loob na pagpapaubaya ng sarili.

Ang sinturong linen

13 ¹Ito ang sinabi sa akin ni Yawe: “Hala! Bumili ka ng sinturong linen at itali sa iyong baywang; huwag mo itong ilagay sa tubig.”

²Kaya bumili ako ng sinturon gaya ng iniutos ni Yawe, at itinali sa aking baywang.

³Muling dumating sa akin ang salita ni Yawe: ⁴“Kunin mo ang sinturong binili mo, na itinali mo sa iyong baywang; pumunta ka sa Ilog Para at itago iyon sa isang butas sa batuhan.”

⁵Pumunta ako roon at itinago ang sinturon, gaya ng iniutos sa akin ni Yawe.

⁶Makaraan ang maraming araw, sinabi sa akin ni Yawe: “Magpunta ka sa Ilog Para at kunin mo ang sinturon na iniutos kong itago mo roon.” ⁷Nagpunta nga ako sa ilog at hinukay ko ang sinturon pero sira na iyon at wala nang silbi. ⁸At sinabi sa akin ni Yawe:

⁹“Ganito ko wawasakin ang kapalaluan ng Juda at ang dakilang luwalhati ng Jerusalem. ¹⁰Tumatanggi nga ang masamang bayang ito na sumunod sa aking mga utos, at humahabol sila sa ibang mga diyos para paglingkuran at sambahin ang mga iyon. Matutulad sila sa sinturong ito na wala nang silbi ngayon.

¹¹Kung paanong nakatali sa baywang ang sinturon, nakatali rin sa akin ang mga sambayanang Israel at Juda – si Yawe ang nagsasalita – upang maging luwalhati ko at dangal, ngunit hindi sila nakinig.

Basag na pitsel ng alak

• ¹²Sabihin mo sa kanila ang salitang ito: “Pupunuin ng alak ang bawat pitsel.” At sasabihin nila: ‘Hindi ba namin alam na mapupuno ng alak ang pitsel?’

¹³Isagot mo: “Kayo ang mga pitsel na pupunuin ni Yawe hanggang malasing kayo. Lalasingin ko ang lahat ng nasa lupaing ito – ang mga haring kahalili ni

David, ang mga pari, ang mga propeta at lahat ng nasa Jerusalem. ¹⁴Pag-uumpugin ko sila, mga mag-aama. Hindi ako maaawa o mahahabag; lilipulin ko sila.”

Pangitain tungkol sa pagkatapon

¹⁵Makinig kayo at magbigay-pansin; huwag maging palalo, sapagkat nagsalita na si Yawe!

¹⁶Luwalhatiin si Yaweng inyong Diyos bago siya maghatid ng kadiliman at matisod ang inyong mga paa sa dumidilim na burol.

Naghangad kayo ng liwanag, ngunit gagawin niya itong karimlan ng kamatayan at matinding pighati.

¹⁷Kung hindi ninyo pakikinggan ang babalang ito, lihim akong tatangis dahil sa inyong kapalaluan at luluha ako sa pagkabahag sa kawan ni Yawe.

¹⁸Sabihin mo sa hari at inang reyna: “Magpakumbaba kayo, sapagkat nalaglag na sa inyong ulo ang korona ng luwalhati.

¹⁹Nakasara na ang mga lunsod ng Negeb at walang magbubukas ng mga iyon. Ipinatapon ang buong Juda, tinangay silang lahat.”

²⁰Tumingala ka, Jerusalem, at tingnan ang mga dumarating galing sa Hilaga. Nasaan ang kawang ipinagkatiwala sa iyo, nasaan ang magaganda mong tupa?

²¹Ano ang sasabihin mo sa pagbabalik ng mga itinuring mong mga kaibigan para apihin ka? Hindi ka ba masasaktan, gaya ng babaeng nanganganak?

²²At kapag tinanong mo ang iyong sarili: “Ba’t bumagsak sa akin ang lahat ng kapa-hamakang ito?” Dahil ito sa matindi mong kasamaan kaya nila pinunit ang damit mo at naging marahas sa iyo.

²³Makapagpapalit ba ng balat ang Etiope o ng mga batik ang leopardo? At makagagawa ka ba ng mabuti, ikaw na nasanay nang gumawa ng masama?

²⁴Ikakalat ko kayo gaya ng dayaming tinatangay ng hangin sa disyerto; ²⁵ito ang bagay sa inyo – si Yawe ang nagsasalita – sapagkat kina-

• **13.12.** Bubulagin ng Diyos (Jn 9:39) ang mga ayaw makakita. Ang mga humahamak sa kanya ay gagawin ding hamak ng Diyos sa sarili nilang mga

bisyo (Rom 1:24). Ang mas gustong sumunod sa daan ng mga loko ay lalasingin ng Diyos upang maligaw sa sarili nilang kalokohan.

limutan ninyo ako at nagtiwala kay Kabulaanan.

²⁶ Ako mismo ang magtataas ng iyong palda hanggang sa mukha mo para malantad kang hubo't hubad.

²⁷ Ang pakikiapid mo, ang iyong mga ha-

linghing, ang kasuklam-suklam mong pagpapabayad sa lalaki, lahat ng nakita kong nakapandidiring ginawa mo sa mga burol at sa mga bukirin."

Kawawa ka, Jerusalem! Kailan ka pa lilinis?

Ang matinding tagtuyot

14

• ¹ Ang salita ni Yawe kay Jeremias tungkol sa tagtuyot:

² Nagluluksa ang Juda, lupaypay ang mga lunsod, nangungulilang lugmok sa lupa.

May hiyaw na nanggagaling sa Jerusalem.

³ Nagpakuha ng tubig sa mga dukha ang mayayaman, ngunit wala silang nakita sa mga balon, bumalik silang walang laman ang mga banga.

⁴ Tigang ang lupa

sapagkat sa lupai'y walang ulan;

nasisiraan ng loob ang mga magsasaka,

nagtalukbong silang gaya ng mga nagluluksa.

⁵ Iniiwan kahit ng inahing usa sa gubat

ang kanyang bagong silang na anak

sapagkat wala nang damo.

⁶ Nasa panot na burol ang mga asnong-ligaw,

humihingal na parang mga asong-gubat

at nagsipanghina na dahil wala ni isang damo!

⁷ Kahit na inuusig kami ng aming mga kasalanan,

gumawa ka pa rin, Yawe, sa ikaluluwalhati

ng iyong Pangalan.

Paulit-ulit nga kaming naghimagsik

at matindi ang aming pagkakasala laban sa iyo.

⁸ O Yawe! Pag-asa ng Israel,

ikaw na tagapagligtas sa kagipitan,

Bakit para kang dayuhan sa lupaing ito

o parang manlalakbay na magdamag lamang dito?

⁹ Bakit para kang nagulat,

parang mandirigmang di makapagligtas?

• **14.1** Ang tulang nagsisimula rito ay nagwawakas sa 15:4. Si Jeremias ay humaharap kay Yawe gaya ng kinagawian ng mga Judio sa Templo upang harap-harapang ipahayag ang mga kasalanan ng bayan, sa pag-asang bibigyan sila ng mga pari ng nakapagpapasiglang tugon sa ngalan ng Diyos na nagpapatawad. Humaharap si Jeremias na kaisa ng kanyang bayan at ng kanilang mga pagkakasala. Ngunit ayaw siyang pakinggan ng Diyos.

Huwag kaming pabayaan, O Yawe! Nababagabag si Jeremias sa kalagayan ng kanyang bayan. Hindi kaya makapagpatawad ang Diyos? Hindi kaya siya

makapagligtas? Dito nakakaharap ng tao ang misteryo ng Diyos. Walang makuhang sagot si Jeremias. Si Job man ay wala ring nakuhang sagot. Gayundin si Jesus sa kanyang paghihirap sa halamanan ng Getsemani.

Dinggin ang sinasabi ng mga propeta: hindi mo katatakutan ang tabak. Maraming bulaang propeta nagbibigay ng seguridad sa isang lipunang nakatayo sa mga maling prinsipyo. Sa harap nila, si Jeremias ay lumilitaw na mahina at bigo, na hindi makapagbigay ng sagot ni Yawe. Ang tunay na propeta ay hindi kinikilala sa sariling bayan; habang pinupuri naman ang nagbibigay ng opyum sa bayan.

Ngunit kapiling ka namin, Yawe
at sa iyong Pangalan kami pinagpala.
Huwag kaming pabayaan!

Huwag mong ipanalangin ang bayang ito

¹⁰Ito ang sinasabi ni Yawe tungkol sa bayang ito: “Gusto nilang magpagala-gala, walang tigil kahit saglit man, kaya hindi sila kinagigiliwan ni Yawe; lagi niyang inaalaala ang kanilang kasamaan, at parurusahan sila sa kanilang mga kasalanan.”

¹¹At sinabi ni Yawe: “Huwag mong ipanalangin ang bayang ito! ¹²Mag-ayuno man sila, di ko pakikinggan ang kanilang pagdaing; mag-alay man sila ng mga sinunog na handog at mga hain ay hindi ko tatanggapin. Sa halip ay lilipulin ko sila sa tabak, taggutom at salot.”

¹³At sinabi ko: “O Panginoong Yawe, alam mo ang sinasabi ng mga propeta sa kanila: Hindi ninyo masisilayan ang tabak o daranas ng taggutom pagkat bibigyan ko kayo ng tunay na kapayapaan sa lugar na ito.”

¹⁴Ngunit sinabi ni Yawe: “Nagpahayag ang mga propetang ito ng mga kasinungalingan sa aking Pangalan. Hindi ko sila isinugo o inatasan o kinausap. Mga huwad na pangitain, walang-saysay na panghuhula at mga haka-haka ng sarili nilang imahinasyon – iyan ang kanilang propesiya.”

¹⁵At sinabi pa ni Yawe: “Ang mga propetang hindi ko isinugo at nagpopropesiya sa aking Pangalan sa pagsasabing walang tabak at taggutom na sasagi sa lupaing ito – ang mga propetang ito ang mamamatay sa tabak at taggutom.”

¹⁶Ang mga tao namang nakikinig sa mga propetang ito – ihahagis sa mga lansangan ng Jerusalem ang kanilang mga bangkay. Walang maglilibing sa kanila o sa kanilang mga asawa’t mga anak pagkamatay nila sa gutom o tabak. Sapagkat ibubunton ko sa kanila ang sarili nilang kasamaan.

¹⁷Sabihin mo ito sa kanila: Walang tigil nin-yong padaluyin ang luha sa aking mga mata gabi at araw, sapagkat nasugatan nang malalim ang dalagang bayan ko, malubhang sugat.

¹⁸Sa paglabas ko sa parang, nakikita ko ang mga pinatay ng tabak. Pagpasok ko naman sa lunsod, nakikita ko ang pahirap ng taggutom. Sapagkat hindi naintindihan ng propeta at pari ang nangyayari sa lupain.

Bagong pamamagitan ni Jeremias

¹⁹Habang panahon mo na bang tinalikuran

ang Juda? Naiinis ka ba sa Sion? Bakit mo kami sinugatan at iniwang wala nang pag-asang gumaling?

Hinintay namin ang kapayapaan pero wala namang mabuting dumating; naghintay kami ng paggaling, ngunit sindak ang dumating!

²⁰Yawe, inaamin namin ang kasamaan namin at ng aming mga ninuno, ang mga pagkatakataong nagkasala kami sa iyo.

²¹Huwag mo kaming balewalain alang-alang sa iyong Pangalan, huwag mong hamakin ang trono ng iyong Luwalhati. Alalahanin mo kami. Huwag mong sirain ang iyong pakikipagtipan sa amin!

²²May makapagpapaulan ba sa mga walang-kabuluhang diyus-diyusan ng mga bansa, o makapagpaambon man lang sa langit?

Sa iyo lamang, Yaweng aming Diyos, kami umaasa, sapagkat ikaw ang gumagawa ng lahat ng ito.

15 ¹At sinabi sa akin ni Yawe: “Kahit na pumarito pa si Moises at si Samuel para sumamo para sa bayang ito, wala nang habag sa aking puso. Palayasin sila sa harap ko! Paalisin sila!”

²At kung sabihin nila: ‘Saan kami pupunta?’ sabihin mo sa kanila: Ito ang sinasabi ni Yawe: Ang isinumpa para sa salot, sa salot; ang para sa tabak, sa tabak; ang para sa gutom, sa gutom; ang para sa pagkabihag, sa pagkabihag.

³Sapagkat padadalhan ko sila ng apat na klase ng tagapagwasak: ang tabak para pumatay, mga aso para manluray, mga ibong mandaragit at mabangis na hayop sa lupa para lumamon at lumipol. ⁴Gagawin ko silang kakilakilabot sa lahat ng kaharian ng daigdig dahil sa ginawa sa Jerusalem ni Manases na anak ni Ezekias na hari ng Juda.

Mga pinsalang hatid ng digmaan

⁵Sino ang maaawa sa iyo, Jerusalem?

Sino ang magluluksa dahil sa iyo?

Sino ang lilingon para kumustahin ka?

⁶Ikaw ang nagtakwil sa akin

– salita ni Yawe –

tinalikuran mo ako,

Kaya iniunat ko ang aking kamay upang durugin ka.

Sawa na akong mahabag!

⁷Tinahipan ko sila sa kalaykay sa mga lunsod ng lupain.

Iniwan kong walang anak ang aking bayan.
Winasak ko sila,

ngunit hindi pa rin sila nagbago ng gawi.

⁸Mas marami pa sa buhangin sa dagat ang kanilang mga biyuda. Pinalapit ko naman sa ina ng mga kabataang lalaki ang tagapagwasak sa katanghaliang tapat. Agad silang pinagharian ng sindak at takot.

⁹Lito ang inang may pitong anak na lalaki at nasiraan ng loob; gayong maliwanag pa'y papalubog na ang araw ng kanyang buhay.

At ipapapatay ko sa tabak ang mga malalabi

sa harap ng kanilang mga kaaway – si Yawe ang nagsasalita.

¹²Mababali mo ba ang bakal,

bakal galing Hilaga, o tanso kaya?

¹³Ipasasamsam ko ang iyong mga kayamanan

nang walang bayad,

kundi dahil sa lahat mong kasalanan

sa loob ng iyong mga hangganan.

¹⁴Ipaalipin kita sa iyong mga kaaway

sa isang bayang hindi mo alam,

sapagkat nag-aapoy ang aking galit

na siyang tutupok sa iyo.

Yawe, alalahanin ako!

• ¹⁰Kawawa ako, Ina, bakit mo pa ako ipinanganak?
Isang lalaking gulo at pagtatalo ang dala sa buong lupain!
Wala naman akong utang sa kanila, at sila man sa akin,
ngunit isinusumpa ako ng lahat!

¹¹Sabihin mo Yawe,

kung hindi kita napaglingkurang mabuti!

Hindi ba ako nanikluhod sa iyo para sa aking mga kaaway
sa panahon ng kapahamakan at kagipitan?

¹⁵Alam mo ang lahat, O Yawe!

Alalahanin mo ako't ipagtanggol,

ipaghiganti ako sa mga umuusig sa akin.

Alalahanin mo na dumanas ako ng matinding kahihyan
alang-alang sa iyo.

¹⁶Nang tanggapin ko ang iyong mga salita,
kinain ko ang mga ito

naging kaligayahan ko at galak ang iyong mga salita,
nalipos nga ako ng iyong Pangalan.

¹⁷Hindi nga ako nakihalubilo at sumama
sa pangkat ng mga nagtatawa.

Nang patungan ako ng iyong kamay;

umupo akong mag-isa

at pinuno mo ako ng iyong poot.

• **15.10.** Isang nakamamanghang teksto ng pagpapahayag ni Jeremias ng personal na krisis.

Hindi madaling maging propeta. Hindi tinatanggap ang salita ng Diyos. Sinumang ipakikipaglaban ang katotohanan ay naliligid ng mga taong naghahangad sa kanya ng masama at nagsisikap siyang ibagsak. Bihira siyang maunawaan kahit na sa sariling tahanan. Mas mahirap pa ang sitwasyon ng propeta ng Diyos. Ibinabahagi sa kanya ni Yawe ang paraan nito ng pagtingin at pagdama sa mga bagay-bagay. Kayat hindi na niya kayang makibahagi sa mababaw na kaligayahan at walang katuturang pag-uusap na pumuno sa buhay ng marami.

Ang mga salita mo ang naging kaligayahan ko. Hatid ng salita ng Diyos ang sarap ng katotohanan, ang kanyang presensya mismo. Pamumuhay na nag-iisa ang kapalit ng kagalakang ito. Nadarama ngayon ng propeta ang presensya ng Diyos na tumutulong sa kanya, ngunit nag-aalinlangan siya bilang tao. Paano kung lumayo na ang Diyos kinabukasan? At siya'y nanlulupaypay.

Hindi sinasang-ayunan ng Diyos ang kahinaan ng kanyang propeta: *Hanguin mo ang ginto sa dumi* na ibig sabih'y ang mabuti at dakilang nasa iyo ang papagsalitaan mo, at patahimikin ang mga takot at hinaing na bunga ng mahinang kalikasan.

¹⁸Bakit wala nang katapusan ang aking pighati
at wala nang paggaling ang aking sugat?
Bakit mo ako nililintang
at para kang bukal na natutuyuan?

¹⁹At kinausap ako ni Yawe:
“Kapag nagbalik ka, muli kitang ibabalik
at paglilingkuran mo akong muli.
Kapag pinili mo ang ginto sa kalawang,
magiging bibig kitang muli.
Palapitin mo sila sa iyo,
at huwag kang lumapit sa kanila.
²⁰Gagawin kitang moog
pader na tanso sa harap ng bayang ito;
at kalabanin ka nila’y hindi ka nila malulupig.

²¹Sumasaiyo ako para palayain ka at iligtas.
Ililigtas kita sa masasama
at palalayain sa kamay ng malulupit.”

Huwag mag-asawa

16 • ¹Sinabi sa akin ni Yawe:
²“Huwag kang mag-asawa at
magkaroon ng mga anak sa lugar na ito.

³Sapagkat ito ang sinasabi ni Yawe
tungkol sa mga anak na isisilang dito, at
sa kanilang mga ama at mga ina na mag-
sisilang sa kanila sa lupaing ito:

⁴Mamamatay ang lahat dahil sa malub-
hang sakit; walang magluluksa para sa
kanila o maglilibing sa kanila at magiging
dumi sa lupa ang kanilang mga bangkay.
Mamamatay sila sa tabak at gutom at
magiging pagkain ng mga ibong manda-
ragit at mababangis na hayop ang kani-
lang mga bangkay.”

⁵At sinabi ni Yawe: “Huwag kang pu-

punta sa bahay na may handaan para sa
patay; huwag kang makikiyak o maki-
kiramay. Sapagkat hindi ko na ibibigay
ang aking kapayapaan, ang aking habag
o awa sa bayang ito. ⁶Sa lupaing ito,
kapwa mamamatay ang dakila at hamak
nang walang magluluksa o maglilibing sa
kanila. At walang lalaslal sa sariling balat
at magpapagupit bilang parangal sa yu-
mao. ⁷Wala nang pagpiraso ng tinapay sa
pagluluksa o para aliwin ang naiwan sa
pagyao ng ina o ama.

⁸Huwag kang papasok sa bahay na
may pagdiriwang, para maupong kasama
nila, at kumain at uminom, ⁹sapagkat ito
ang sinasabi ni Yawe ng mga Hukbo na
Diyos ng Israel: Sa lugar na ito at sa iyong

• **16.1** *Huwag kang mag-asawa.* Nadidiskubre ng mga propeta na ang Diyos ang tunay na Asawa. Ang maalab at matapat na pag-ibig ng Diyos sa kanyang bayan ang huwaran ng pag-ibig ng mag-asawa. Dahil ang mga propeta ang naging pinakabibig at kinatawan ng Diyos, lahat ng gawin nila ay nagiging tanda. Kaya hindi sila magkakaroon ng maligayang buhay-may-asawa habang tumatalikod sa kanyang Diyos ang Israel na asawa ni Yawe.

Kaya nga bago pa man kay Jeremias, walang ibang dinanas sa kanyang tahanan ang isa pang propeta, si Oseas, kundi ang paghihirap ng isang asawang pinag-

taksilan, at kinailangang patuloy niyang patawarin ang kanyang asawang salawahan (Os 3:1). Nasaksihan ni Ezekiel ang biglang pagkamatay ng kanyang asawa (Ez 24:15). Hindi magkakaasawa si Jeremias ni magkakaanak: hindi para sa kanya ang pag-aasawa sa panahong ang unang tipan ay winawasak. Sa dakong huli, ni si Juan Bautista o si Apostol Juan o si Pablo ay hindi rin mag-aasawa: magiging isang tanda ito. Ganito nila ipauunawa sa atin na para lamang sa darating na kasal ni Kristo at ng kanyang Iglesya kaya sila nabubuhay. At ang pag-aasawa o kasal ay larawan na lamang nito.

mga mata, patatahimikin ko ang lahat ng ingay ng kasiyahan at galak, kahit na ang awit ng mga bagong-kasal.”

• ¹⁰ Sa pagsasabi mo sa lahat ng ito sa bayang iyon, itatanong nila: ‘Bakit maghahatid si Yawe ng kakila-kilabot na mga kapahamakang ito sa amin? Anong kasamaan o kasalanan ang nagawa namin laban kay Yaweng aming Diyos?’

¹¹ At sasabihin mo sa kanila: ‘Sapagkat iniwan ako ng inyong mga ninuno at humabol sa ibang mga diyos upang maglingkod at sumamba sa kanila. Binalewala nila ako at tumangging sumunod sa aking Batas. ¹² At masahol pa kayo kaysa inyong mga ninuno. Nagkanya-kanya kayo ng daan at ayaw sumunod sa akin kundi ang masama at suwail na puso ang sinusunod.

¹³ Kaya itataboy ko kayo mula sa lupaing ito, patungo sa lupaing hindi ninyo alam ni ng inyong mga ninuno; at doon ninyo paglingkuran araw-gabi ang ibang mga diyos, sapagkat hindi ko na kayo isasaalang-alang.”

¹⁴ “Ngunit dumarating ang araw – si Yawe ang nagsasalita – na hindi na sasabihin ng mga tao... ‘Buhay si Yawe, siya ang naglabas sa mga Israelita mula sa Ehipto,’ ¹⁵ kundi: ‘Buhay si Yawe, siya ang naglabas sa mga Israelita mula sa lupain sa Hilaga at sa lahat ng mga bansang pinagtapunan niya sa kanila.’ Oo, ibalik ko sila sa lupang ibinigay ko sa kanilang mga ninuno.

¹⁶ Isusugo ko ngayon ang maraming mangingisdang huhuli sa kanila; at pagkatapos ay magpapadala ako ng maraming mangangaso para habulin sila sa lahat ng bundok, burol at yungib sa batuhan. ¹⁷ Ngunit sinabi ni Yawe: ‘Nakikita ko ang kanilang mga gawi at hindi lingid sa aking mga mata ang kanilang kasalanan.

¹⁸ Sisingilin ko sila nang doble sa kanilang kasamaan at kasalanan, sa paglapastangan sa aking lupain sa mga bangkay ng kanilang mga diyus-diyusan at sa kanilang nakapandiring mga gawi.

Gagawa ba ang tao ng kanyang mga diyos?

¹⁹ Yawe, aking lakas at aking muog, aking kanlungan sa araw ng kagipitan! Mula sa pinakadulo ng daigdig darating sa iyo ang mga bansa at sasabihin:

“Pawang kabulaanan ang namana ng aming mga ninuno,

mga diyus-diyusang walang-silbi.

²⁰ Gagawa ba ang tao ng sarili niyang mga diyos?

Kung gayo’y, hindi sila diyos!

²¹ Ipakikita ko naman at ipakikilala sa kanila ang aking kamay at kapangyarihan.

At malalaman nilang Yawe ang aking Pangalan.

Pagsamba sa diyus-diyusan at ang kaparusahan nito

17 ¹ Iniukit ng isang sinsel na bakal at brillante ang kasalanan ng Juda. Nakasulat iyon sa kanilang mga puso, gaya ng nasa mga sungay ng kanilang mga altar.

² Alalahanin sana iyon ng kanilang mga anak, huwag nilang limutin ang mga altar na iyon at ang mga banal na poste sa tabi ng bawat luntiang punungkahoy, ³ sa matataas na burol at sa kapatagan! Ipaagaw ko ang iyong mga kayamanan dahil sa iyong kasalanan sa mga altar sa burol ng iyong lupain.

⁴ Ikaw mismo ang mawawalan ng lupaing bigay ko sa iyo. Ipaalipin kita sa iyong mga kaaway sa isang lupaing hindi mo alam, sapagkat pinag-alab mo ang apoy ng aking poot at maglalagablab iyon magpakailanman.

Mga salita ng karunungan

⁵ Ito ang sinasabi ni Yawe,

Isumpa ang lalaking nagtitiwala sa tao at iniaasa ang kanyang buhay sa may kamatayan, samantalang lumalayo ang kanyang puso kay Yawe!

⁶ Para siyang dawag sa lupang tuyoy, sa tigang at pinabayaang mga lugar sa lupang maalat na walang naninirahan at walang kaligayahan.

⁷ Maligaya ang nananalig kay Yawe at sa kanya umaasa!

⁸ Para siyang punong nakatanim sa may tubig, na patungo sa ilog ang mga ugat.

Hindi niya pinangangambahan ang pagdating ng init; laging berde ang kanyang mga dahon; wala siyang problema sa taon ng tagtuyot at lagi siyang namumunga.

• 10. Ang sumusunod ay mga bahagi ng mga pahayag na sinabi ni Jeremias sa iba’t ibang pagkakataon.

– Mapapansin na matatagpuan din sa iba’t ibang salmo, lalo na sa Salmo 1 ang nilalaman ng 17:5-11.

– Ang panalangin 17:14-18.

⁹Napakamanlilinlang ang puso: Sino ang makauunawa nito?

¹⁰Akong si Yawe ang sumisiyasat sa puso at sumasaliksik sa isipan. Ginagan-timpalaan ko ang bawat isa ayon sa kanyang mga gawi at bunga ng kanyang mga gawa.

¹¹Gaya ng pugong lumilimlim sa mga hindi nito initlog ang nag-iipon ng yaman mula sa kawalang-katarungan. Sa kalagitnaan ng buhay niya, iiwan siya ng kanyang kayamanan at sa katapusa'y isa na lamang siyang hangal.

¹²Mula sa simula'y maluwalhati't ipinagkakapuring luklukan ang ating Santuwaryo!

¹³Yaweng pag-asa ng Israel, mapapa-hiya ang lahat ng magtaksil sa iyo. Maglalaho nga sa iyong lupain ang lumalayo sa iyo sapagkat itinakwil nila si Yawe, ang bukal ng tubig na buhay.

Iligtas mo ako at ako'y maliligtas

¹⁴Pagalingin mo ako, Yawe, at ako ay gagaling;

iligtas mo ako at ako'y maliligtas,
Ikaw ang aking pag-asa!

¹⁵Sinasabi sa akin:

"Nasaan na ang mga banta ni Yawe?
Maganap nawa ang mga iyon!"

¹⁶Hindi ko hininging magpadala ka ng masama,

hindi ko nais ang araw ng kasawian;
alam mo ang aking hinihiling
naririnig mo ang aking panalangin.

¹⁷Huwag mong ipadala sa akin ang takot, maging kanlungan kita sa araw ng kapahamakan.

¹⁸Ang mga umuusig sa akin ang mapahiya, hindi ako!

Sila ang matakot, hindi ako!
Sa kanila mo ipadala ang araw ng kasawian!
Durugin silang durog na durog!

Mangilin sa Araw ng Pahinga

• ¹⁹Ito ang sinabi sa akin ni Yawe: "Pumunta ka at tumayo sa Pintuan ng Bayan, na dinaraan ng mga hari ng Juda papasok at palabas; ²⁰at sabihin sa hari at sa lahat ng taga-Jerusalem: Pakinggan ninyo, mga hari ng Juda at mga taga-Jerusalem -

²¹Kung gusto ninyong mabuhay, ingatan ninyong huwag magdala ng anuman sa Araw ng Pahinga, o ipasok kaya iyon sa mga pintuan ng Jerusalem. ²²Huwag maglabas ng anuman mula sa inyong mga bahay at huwag magtrabaho sa Araw ng Pahinga. Pabanalin ito gaya ng iniutos ko sa inyong mga ninuno.

²³Hindi nila ako sinunod o binigyangpansin ang aking sinabi. Matitigas ang kanilang ulo, at hindi nila ako pinakinggan o tinanggap ang aking mga babala.

²⁴Ngunit kung pakikinggan ninyo ako - si Yawe ang nagsasalita - pababalin ang Araw ng Pahinga, hindi magtatrabaho o magdadala ng anuman ²⁵sa mga pintuan ng Jerusalem, makikita ninyo ang mga hari sa angkan ni David na pumasok sa mga pintuang ito, nakasakay sa mga karwahe at kabayo, sila at ang kanilang mga pinuno, kasama ang mga taga-Juda at mga nasa Jerusalem; at ito'y maging lunsod magpakailanman.

²⁶Manggagaling sa mga lunsod ng Juda ang mga tao, at sa mga kapaligiran ng Jerusalem, mula sa lupain ng Benjamin, mula sa kapatagan at mula sa kabundukan at mula sa Negeb, dala ang mga susunuging handog, insenso at mga handog ng pasasalamat sa Bahay ni Yawe.

²⁷Ngunit kung hindi kayo makikinig at

• **7.19.** *Ingatan ninyong huwag magdala ng anuman sa Araw ng Pahinga.* Malimit tuligsain ni Jeremias ang mga kaugaliang relihiyoso na hiwalay naman sa matuwid na pamumuhay; ngunit hindi dahil minamaliit niya ang paggalang sa Diyos sa ipinapakita sa mga panlabas na gawain.

Ang Batas sa Pamamahinga (ito ang ibig sabihin ng

salitang *Sabado* sa Hebreo) ang paraan para sa tao upang mabigyan niya ng lugar ang Diyos sa kanyang buhay. Ang pagtigil sa pagtatrabaho sa araw na iyon ay parang pagsasabing wala sa pagpapaalipin sa kanyang mga trabaho ang higit na kaligayahan ng tao, kundi sa pagbibigay sa Diyos, na makasandaang ibayo namang ibabalik ng Diyos (tingnan ang Gen 2:3; Ex 20:8; Lev 25:20).

hindi pababalanin ang Araw ng Pahinga, kung magtatrabaho kayo at magdadala ng anumang sa mga pintuan ng Jerusalem, sisilaban ko ang mga pintuang iyon; tutupukin nito ang lunsod at walang makapapatay rito.”

Sa bahay ng magpapalayok

18 • ¹Ito ang salita ni Yawe na dumating kay Jeremias: ²“Pumunta ka sa bahay ng magpapalayok; doon mo maririnig ang aking mga salita.”

³Kaya bumaba nga ako sa bahay ng magpapalayok at dinatnan ko siyang nagtatrabaho sa torno. ⁴Ngunit nasira ang ginagawa niyang palayok sa hawak niyang putik; kaya humubog siya ng ilang palayok ayon sa gusto niya.

⁵At ipinahatid naman sa akin ni Yawe ang kanyang salita:

⁶“Bayan ng Israel, hindi ko ba magagawa sa inyo ang ginagawa ng magpapalayok na ito? Gaya ng putik sa kamay ng magpapalayok, gayon din kayo sa aking mga kamay.

⁷May mga pagkakataong binabalaan ang isang bansa o kaharian na bubunutin ko sila at wawasakin. ⁸Ngunit nagbabago sila at tinatalikuran ang kanilang kasamaan, kaya naman nagbabago ako at hindi ko na itinutuloy ang kapahamakang balak ko.

⁹Sa ibang pagkakataon naman, may salita ako para sa isang bansa o kaharian na ito’y itatayo at itanim. ¹⁰Ngunit gumawa naman sila ng masama sa aking paningin at hindi nakinig sa akin; kaya pagsisisihan ko ang kabutihang ipinangako kong gawin.”

¹¹At sinabi pa ni Yawe: “Sabihin mo sa bayan ng Juda at sa mga nasa Jerusalem: Sinasabi sa inyo ni Yawe: ‘Makinig kayo, may inihahanda akong kapahamakan sa inyo at may binabalak laban sa inyo! Pagsisihan ng bawat isa sa inyo ang inyong masasamang gawi; baguhin ninyo ang inyong pamumuhay at gawain.’ ¹²Ngunit sasagot sila: ‘Basta! Itutuloy namin ang sarili naming mga plano; at susundin ng bawat isa ang suwail at masama niyang puso.”

Kinalimutan ako ng aking bayan

¹³Kaya sinasabi ni Yawe: Itanong mo sa mga bansa, may nabalitaan na ba silang tulad nito? Kakila-kilabot ang ginawa ng Birheng Israel.

¹⁴Nawawala ba ang niyebe ng Lebanon sa napakatataas na bundok?

Natutuyo ba ang sariwang tubig ng malalaking ilog?

¹⁵Ngunit nilimot ako ng aking bayan, at nag-aalay sila ng insenso sa mga diyus-diyusang walang-silbi.

Kaya natisod sila sa kanilang mga daan, sa halip na lumakad sa dating landas. Lumalakad sila sa daang walang palatandaan,

liku-likong daan na walang patutunguhan.

¹⁶Maiiwang ulila ang kanilang lupain, at pagtatawanan magpakailanman.

Magtataka at iiling ang lahat ng daraan.

¹⁷Tulad sa hanging-silangan, ikakalat ko sila sa harap ng kanilang mga kaaway.

At hindi ang aking mukha kundi ang likod ang ipakikita ko sa kanila,

sa araw ng kanilang kapahamakan!

Huwag patawarin ang kanilang kasalanan

¹⁸Sinabi nila: “Halikayo, magsabwatan tayo laban kay Jeremias. Hindi nga mapapawi ang Batas dahil sa pagkawala ng isang pari; hindi

• **18.1** Ginagamit sa maraming lugar sa Biblia ang paghahambing sa magpapalayok para sabihin na ang Diyos ang talagang panginoon ng lahat at siyang pumapatnubay sa buhay ng lahat ayon sa kanyang kalooban: bawat isa pati mga bansa (tingnan ang Is 29:16 at Rom 9:20). Ginagamit dito ang paghahambing ding ito sa pagbibigay ng isa pang aral na kapupunan ng nauna: na malaya ang tao.

Kapag nagbago sila sa kanilang kasamaan, hindi ko na itinutuloy ang kapahamakang balak ko. Maka-

pagbabalik-loob ang sinuman sa lahat ng sandali, at kikiilos ang Diyos ayon dito. Walang plano ang Diyos na nakasulat na antemano na obligado tayong isakatuparan, sa pagtutulak sa atin sa mabuti o masama ng kung anong kapalaran o tadhana. Patuloy tayong nililikha ng Diyos sa bawat sandali, at isinasakatuparan niya ang kanyang plano sa mundo habang malaya naman tayong nakakakilos. Itinataguyod ng Biblia ang dalawang pahayag na ito: walang nakatatakas sa Diyos at malaya tayong

tayo magkukulang ng isang pantas para magpayo o ng isang propeta para magsalita. Tayo na, paratangan natin siya at saktan sa halip na pakinggan ang kanyang sinasabi.”

¹⁹ Pakinggan mo ako, O Yawe!

Dinggin ang sinasabi ng mga nagpapatang sa akin.

²⁰ Sinusuklian ba ng masama ang mabuti?

Bakit sila gumawa ng hukay para sa akin?

Alalahanin mong ipinagdasal ko sila upang huwag kang mapoot sa kanila.

²¹ Kaya pabaya mo na ngayong magutom ang kanilang mga anak;

ipaubaya sila sa tabak!

Maging baog at balo nawa ang kanilang mga babae!

Lipulin nawa ang kanilang mga lalaki at patayin sa labanan ang mga kabataan!

²² Marinig nawa ang sigawan sa kanilang mga bahay

sa bigla mong pagpapadala

sa kanila ng mga sasalakay.

Gumawa nga sila ng hukay upang mabitag ako

at naglagay ng silo para sa aking mga paa.

²³ O Yawe, alam mo ang lahat nilang pakang patayin ako!

Huwag mo silang patawarin sa kanilang krimen;

huwag mong kalimutan ang kanilang pagkasala;

durugin sila sa araw ng iyong poot.

Ang basag na banga

19 ¹ Ito ang utos ni Yawe kay Jeremias: “Humayo ka at bumili ng banga sa magpapalayok. Isama mo ang ilang Matatanda ng bayan at ilang nakatatanda sa mga pari. ² At saka kayo lumabas sa Lambak ng Ben-Hinom sa may bungad ng Pintuan ng Mga Magpapalayok at doon mo ipahayag ang sinabi ko sa iyo.

³ Ito ang sasabihin mo: Pakinggan ang salita ni Yawe, mga hari ng Juda at mga taga-Jerusalem: Si Yawe ng mga Hukbo na Diyos ng Israel ang nagsasalita. Malapit na akong magpadala ng kapahamakan sa lugar na ito, at kikilabutan ang makaririnig. ⁴ Dito nila ako itinakwil; nag-alay sila ng insenso sa mga banyagang diyos na hindi nila kilala, o ng kanilang mga ninuno o ng

mga hari ng Juda; nilapastangan nila ang lugar na ito at pinuno ng dugo ng mga walangkasalanan. ⁵ Nagtayo sila ng mga altar sa burol para kay Baal at doon sinunog ang kanilang mga anak, bagay na hindi ko iniutos o binanggit kaya o naisip man lamang.

⁶ Kaya darating ang araw – sinasabi ni Yawe – at ang lugar na ito ay hindi na tatawaging Tofet o Lambak ng Ben-Hinom, kundi Lambat ng Patayan.

⁷ Sisirain ko sa lugar na ito ang mga balak ng Juda at Jerusalem, at ipapapatay sila sa kanilang mga kaaway na naghahangad pumatay sa kanila. Magiging pagkain ng mga ibon at hayop ang kanilang mga bangkay. ⁸ Uulilahin ko ang lunsod na ito, pagtatawanan ng lahat, at mangingilabot ang lahat ng daraan at sisipol pagkakita sa gayon karaming sugat! ⁹ Ipakakain ko sa kanila ang laman ng kanilang mga anak; magkakainan sila sa panahon ng kagipitan, sa kapahamakang hatid ng kanilang mga kaaway na hangad silang patayin.

¹⁰ At basagin mo ang banga sa harap ng mga sumama sa iyo ¹¹ at sabihin mo sa kanila: Ito ang sinasabi ni Yawe ng mga Hukbo:

Ganito ko dudurugin ang mga taong ito at ang lunsod na ito, gaya ng isang bangang dinurog at hindi na mabubuo pang muli. Ilibing nila ang mga patay sa Tofet sapagkat wala nang ibang lugar. ¹² Ito ang gagawin ko sa Jerusalem hanggang matulad ito sa Tofet. ¹³ Lalapastanganin ang mga bahay sa Jerusalem at ang mga bahay ng mga hari ng Juda, lahat ng bahay kung saan sila nagsunog ng insenso sa mga bubungan para sa mga hukbo ng langit, at nagbuhos ng alay na inumin sa mga banyagang diyos.”

Paghaharap sa templo

• ¹⁴ Pagkatapos ay saka nagbalik si Jeremias mula sa Tofet na pinagsuguan sa kanya ni Yawe para magpropesiya, at tumindig sa patyo ng Bahay ni Yawe. Doon siya nagsalita sa lahat ng tao, ¹⁵ “Pakinggan ninyo ang salita ni Yaweng Diyos ng Israel: malapit ko nang ipadala sa lunsod na ito at sa mga karatig-bayan ang lahat ng kapahamakang sinabi ko, sapagkat matigas ang kanilang ulo at ayaw nilang makinig sa akin.”

• **19.14.** Mag-isang nagpopropesiya si Jeremias. Parang walang tumutulong sa kanya, ni sumusunod o mga grupong relihiyoso. Nagsasawa na ang ilan sa pakikinig sa kanya na laging nagbababala. Galit na ang

mga pinuno at mga pari sa taong ito na tumutuligsa at sumusumpa sa lipunang pinamumuhayan nila nang walang problema.